

PRZEMYSŁOWIEC

EDĄBROWA

Drzewiecki & Jeziorański

Inżynierowie,
Warszawa,
Jerozolimska Nr. 85.

Wodociągi i Kanalizacje. ❄ Ogrzewania i Wentylacje. ❄ Automatyczna regulacja temperatury.

Firma wykonała w ciągu **trzynastu lat** działalności około 1500 instalacji. P
Zastępca na Galicyę: Inż. Kazimierz Dziakiewicz Lwów Brajerowska 10.

Józef Szaynok
w Rzeszowie

Biuro techniczne, fabryka maszyn i odlewnia żelaza
urządza młyny, fabryki wyrobów cementowych i ceramicznych.

Fabryka Maszyn i Odlewnia

Księcia A. LUBOMIRSKIEGO we Lwowie

Lwów-Podzamcze ul. Św. Marcina 11.

Adres dla telegramów: SRENIAWA-LWÓW. — Telefon 559. — Konto poczt. Kasy Oszczęd. 867201.

Wykonuje wszelkie roboty, wchodzące w zakres przemysłu maszynowego:

1. Urządzenia, rekonstrukcje i reperacje gorzelni, browarów, młynów, tartaków, cegielni i innych zakładów przemysłowych.
2. Kotły parowe, konstrukcje żelazne, rezerwoary i wszelkie inne roboty kotlarskie.
3. Jako specjalność: transmisje o kotach pasowych, formowanych maszynowo, wykonane przy pomocy maszyn specjalnych.
4. Odlewy żelazne z własnych i nadesłanych modeli od najlżejszych do 5000 kg. wagi. Odlewnia zaopatrzona w najnowsze maszyny do formowania, daje nam możliwość zadowolnić najostrejsze wymagania odbiorców naszych.

Prosimy o zwrócenie uwagi na markę ochronną na wyrobach naszych. P

ORENSTEIN i KOPPEL

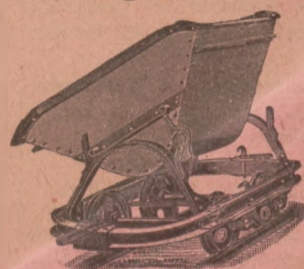
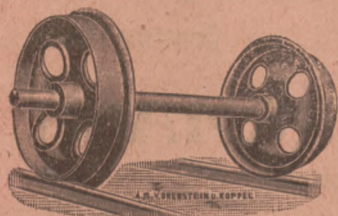
Fabryki kolei wąskotorowych i lokomotyw

BIURO:
Lwów

Pasaż Mikolascha

Składy:
ul. Grodecka 127.
Telefon Nr. 594.

URZĄDZAJĄ I DOSTARCZAJĄ P

Koleje polne, lasowe, oraz dla celów przemysłowych, do ruchu ręcznego, konnego, parowego i elektrycznego. Spłaty amortyzacyjne.
Koleje linowe — Koleje elektryczne — Koleje przenośne — Koleje drugorzędne — Koleje dojazdowe — Lokomotywy — Wózki — Bagieory ręczne i parowe.

Wynajmuje kompletnie urządzone koleje. Roboty przedwstępne, trasowanie.

„Architekt”

miesięcznik poświęcony architekturze, budownictwu i przemysłowi artystycznemu

wychodzi w Krakowie raz w miesiąc, w zeszytach ozdobionych licznymi ilustracjami i tablicami rysunkowymi.

Przedpłata rocznie 20 K, 10 rb., 20 m., lub 30 fr. — Pojedynczy zeszyt 2 K, 1 rb., 2 m., lub 3 fr.

Dla członków polskich Towarzystw technicznych o 20% taniej.

Kraków, ul. Czysła 14. l. p.

P

„Chemik polski”

Czasopismo poświęcone wszystkim gałęziom chemii teoretycznej i stosowanej

Wychodzi co tydzień P w Warszawie. —

Prenumerata wraz z przesyłką pocztową wynosi: rb. 10 rocznie, rb. 5 półr. i rb. 2 kop. 50 kwartalnie.

Warszawa, Marszałkowska 118.

„EKONOMISTA”

pod redakcją Stefana Dziewulskiego przy współudziale komitetu redakcyjnego

Warszawa, ul. Podwałe 4.

Ekonomista wychodzi w końcu każdego kwartału w zeszytach zawierających 10 do 13 arkuszy druku.

Cena „Ekonomisty” w Warszawie:

rocznie 5 rb. — kop.

półrocznie 2 „ 50 „

za prowincyj:

rocznie 6 rb.

półrocznie 3 „

Przy zamówieniu przesyłkuje się książkę: „Główna” (50 w K.) w K., kowie, Rocznie 10 K. lub 5 marek. Półrocznie 6 K. lub 3 marek.

Cena pojedynczego zeszytu 1 50 rb.

Sokolnicki & Wiśniewski Fabryka elektrotechniczna i Zakład instalacyjny

L W Ó W.

Biuro centralne i fabryka: Lwów, na Błonie 38 (dom własny)

Biura instalacyjne: Lwów, ulica Akademicka 1. 16.
Kraków, plac Maryacki 1. 9.

Adres telegraficzny: Grom, Lwów. — Grom, Kraków.

Wyrób i największe składy artykułów elektrotechnicznych.

Budowa kompletnych stacji elektrycznych. Wyzyskiwanie sił wodnych do wytwarzania energii elektrycznej i zastosowania jej w przemyśle i gospodarstwach rolnych. — Większość znaczniejszych urządzeń elektrycznych w Galicji od roku 1903 wykonała firma Sokolnicki & Wiśniewski.

Projekty, kosztorysy i porady techniczne bezpłatnie.

P

Wodociągi dla miast, miasteczek, zakładów publicznych i domów prywatnych
buduje

Zygmunt Rodakowski

PRZEDSIĘBIORSTWO BUDOWY WODOCIĄGÓW

P

dawniej biuro instalacyjne „Towarzystwa Akc. dla przedsiębiorstw elektrycznych, wodociągów i kanalizacji”.

we Lwowie ul. Sykstuska 1. 26.

Telefon 667.

Wykonuje wszelkie poszukiwania za wodą, plany i projekty wodociągowe, ujęcia źródeł i wiercenia lub kopania studzien, całkowite wodociągi miejskie, zupełne instalacje wodociągowe w gmachach publicznych i prywatnych, kłozety, łazienki od najprostszyszych do najwykwintniejszych, cyrkulacje wody gorącej, odpływy i kanalizację.

Materyał doborowy. — Wykonanie wzorowe — Ceny umiarkowane.

Adres dla listów: Zygmunt Rodakowski Lwów.

Adres dla telegramów: Rodakowski Lwów.

P

Dyplom honorowy Buczacz 1905.

Tarnopol 1905.

Zaprzyśiężony
RZECZPODAWCA
c. k. Sądu
krajowego
we Lwowie.

Buczacz 1905.

**Pierwszy
krajowy zakład budowy
młynów**

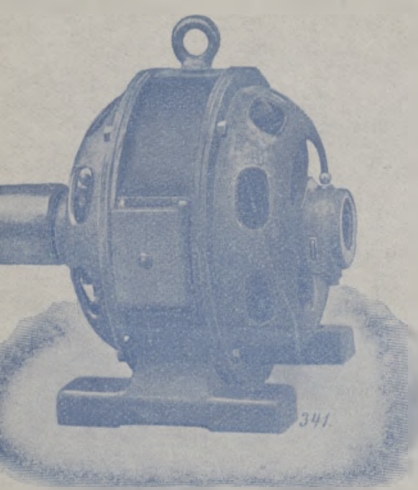

**fabryka
maszyn i kamieni
francuzkich**

LEOPOLD HERRMANN

Lwów, ul. Grodecka 14 a.

URZĄDZA i PROJEKTUJE wedle nowoczesnych wymagań budowy nowych jakoteż rekonstruowane starych młynów wszelkich systemów z popędem maszyn parowych, motorów i turbin wodnych. PRZYJMUJE dostawy kompl. urządzeń z pierwszorzędných krajowych i zagranicznych fabryk, dla browarów, tartaków, fabryk krochmalu, syropu kartoflanego, drożdży, cegieł parowych, elektrycznego oświetlenia i przeniesienia siły, wodociągów i ogrzewań centralnych. SKŁAD motorów i części do nich, oraz urządzenia za pomocą gazu, benzyny, spirytusu, ropy naftowej, nafty i pary oraz wytwarzania gazu z antracytu i koks. Kasy ogniotrwałych, sikawek, pomp i t. p.

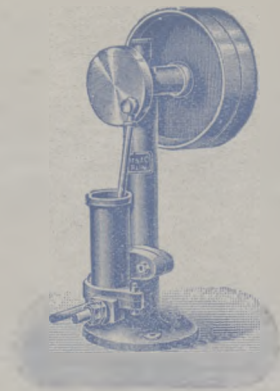
Biuro Techniczne dla przemysłu chemicznego
Dom techniczno handlowy

TADEUSZ INGWER

INŻYNIER CHEMIK

LWÓW, Pasaż Mikołasza. Telegr.: INGWER Lwów.

Konto czekowe Nr. 75.824.

LWÓW, data pieczęci pocztowej.

Jaśnie Wielmożny Panie!

Mam zaszczyt niniejszem zawiadomić, iż otworzyłem we Lwowie „Biuro Techniczne dla przemysłu chemicznego połączone z domem techniczno handlowym“ i prowadzę biuro to pod moją firmą

Tadeusz Ingwer

inżynier chemik.

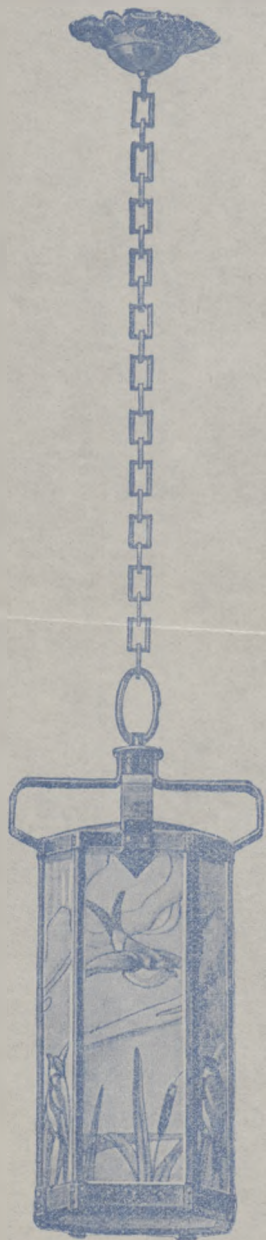
Celem biura mego jest dostarczanie wszelkich planów, kosztorysów a także i gotowych urządzeń dla zakładów przemysłowych, a w szczególności dla fabryk chemicznych jak gorzelnie, browary, fabryki nawozów sztucznych, kwasów, farb i. w. i. Wykonuję też wszelkie doświadczenia próbne i wydaję na podstawie ich orzeczenia fachowe, jak również trudnię się konsultacją techniczną.

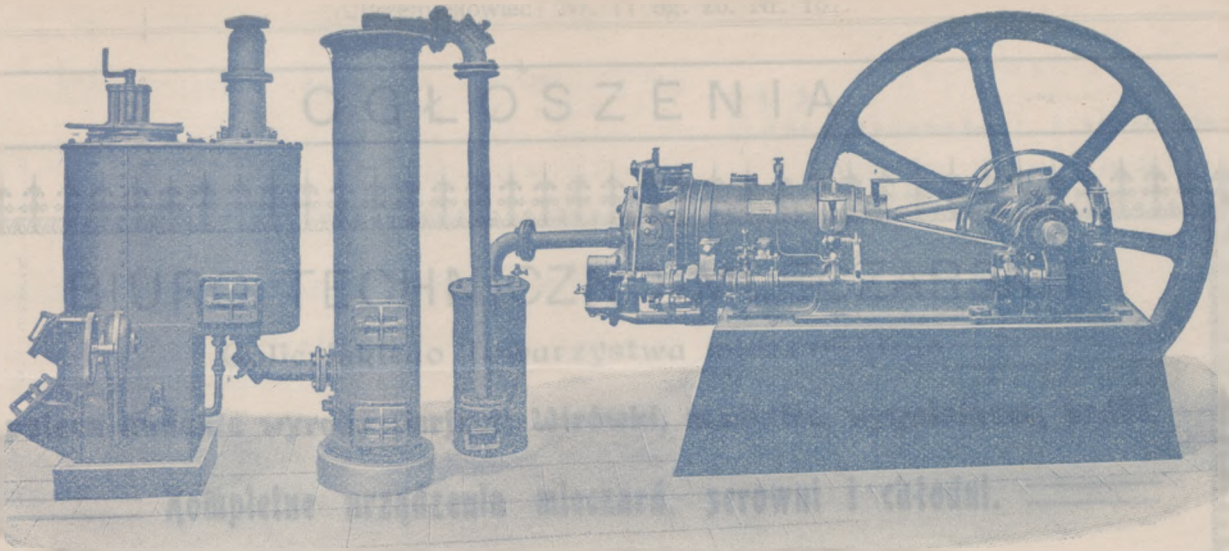
Podaję przepisy oraz sporządzam próbki wszelkich preparatów chemiczno technicznych jak smary, mydła, pasty, kremy, lakiery, farby, atramenty i inne.

Zajmuję się również wypróbowaniem wszelkich nowych wynalazków w dziedzinie chemii stosowanej, a w danym razie i sfinansowaniem tychże oraz zakładaniem odpowiednich fabryk.

Celem umożliwienia wszystkich tych żądań, bez obciążenia moich Szanownych odbiorców, postarałem się o cały szereg zastępstw dla wszelkich gałęzi przemysłu. Nie potrzebuję zachwalać firm które mi zastępstwo swe powierzyły, -- najmniejsza próba o tem przekonać może.

Posiadam zastępstwa pierwszorzędných fabryk maszyn dla chemicznego przemysłu, tudzież wszelkich maszyn i urządzeń technicznych dla aptek i laboratoriów chemicznych. Polecam maszyny dynamo i motory elektryczne w wzorowym wykonaniu, oraz wszelkie artykuły elektrotechniczne.

Objąwszy zastępstwo jednej z największych i najtańszych fabryk motorów ssąco-gazowych, benzynowych i innych pod firmą M. Hille, polecam te znane z dobroci maszyny, i służę na żądanie wszelkimi danymi.

Polecam centryfugi jakoteż kompletne urządzenia mleczarni dla większych i drobnych gospodarstw, — jakoteż maszyny rolnicze najlepszego fabrykatu, na bardzo dogodnych warunkach.

Dostarczam wszelkich potrzeb technicznych, dla JWP. właścicieli dóbr, — fabryk, zakładów przemysłowych, zakładów instalacyjnych, armatur, rur, pomp, wag, przyborów do instalacji centralnego ogrzewania, lamp gazowych i elektrycznych, urządzeń łazienek, klozetów ect.

Polecam artykuły wszelkie dla PP. Aptekarzy; chemikalia, olejki eteryczne i esencje perfumowe własnego wyrobu na co proszę żądać specjalnych ofert. Posiadam obficie zaopatrzony skład artykułów chirurgicznych, szkła dla potrzeb pp. Chemików i Aptekarzy, farb analinowych, olejków eterycznych i esencji.

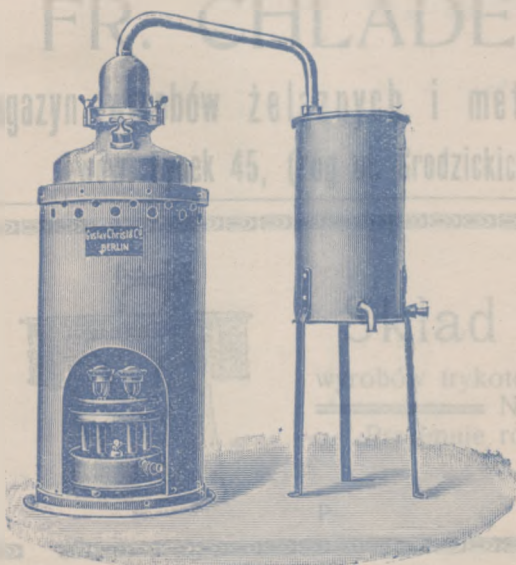
Dla wygody moich Szan. odbiorców sprzedaję jak najtaniej maszyny do pisania wszelkich systemów oraz aparaty do rachowania i inne przybory biurowe, — tudzież wykonuję wszelkie zlecenia wchodzące w zakres rolnictwa, przemysłu lub gospodarstwa.

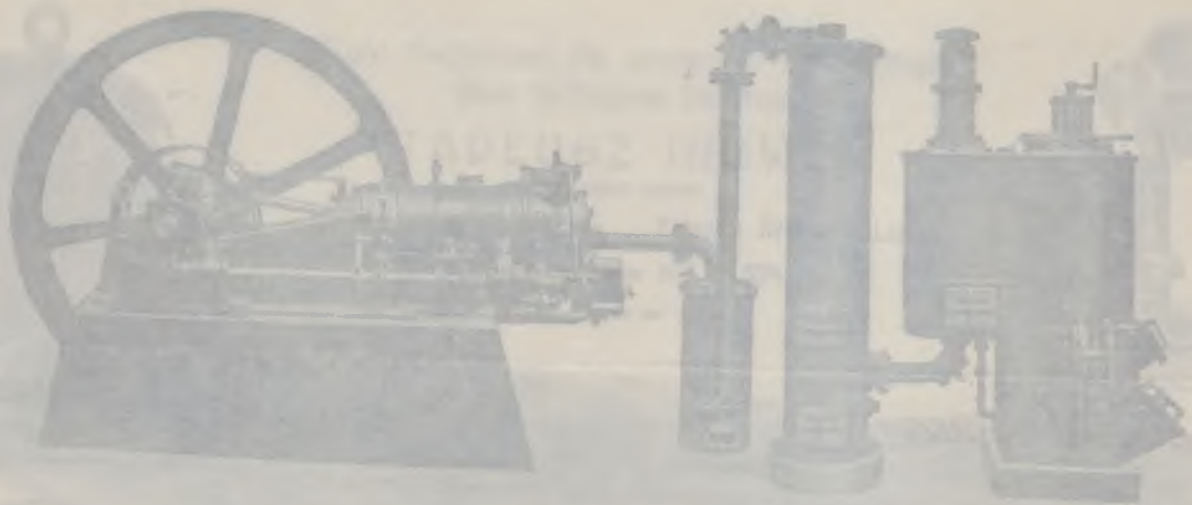
W nadziei iż JWPan raczy mię Swemi cennymi zleceniami obdarzyć, oraz zapewniając z góry ich sumiennem, punktualnem i taniem wykonaniem, kreślę się

z poważaniem

TADEUSZ INGWER

inżynier chemik.

Opisywały zastępowanie jednej z najwęższych i najłatwiejszych fabryk maszyn sego-gazowych, benzyny nowych i innych pod firmą M. Hillik, polecamy te znane z doświadczenia maszyn i kłosek na żądanie wszelkimi danymi.

Polecam centrality jakież kompletne urządzenie mieszczące dla większych i drobnych gospodarstw — jakież maszyni rolnicze, najbezpieczniejsze fabrykaty, na bardzo dogodnych warunkach.

Dotarcie maszyn potrzebnych technicznych, dla ZWP, właścicieli dóbr, — fabryk, zakładów przemysłowych, zakładów instalacyjnych, armatur, rur, pomp, wag, przyborów dla instalacji centralnego ogrzewania, lamp gazowych i elektrycznych, urządzeń łazienek, kloazów etc.

Polecam najwęższe wszelkie dla RP. Aplikacji chemikali, olejków eterycznych i esencji perfumowane własnego wyrobu na co proszę żądać specyfikacji etc. Poświadczam oddanie zapobiegzonego składu artykułów chirurgicznych, szkła dla potrzeb pp. Chemików i Aplikacji, farb anilinowych, olejków eterycznych i esencji.

Dla wygody moich Szan. odbiorców sprzedaje jak najłatwiej maszyn do pianin i wszelkich systemów oraz aparaty do zachowania i inne przybory biurowe, — tudzież wykonuję wszelkie zlecenia techniczne w zakresie rolnictwa, przemysłu lub gospodarstwa.

W nadziei iż ZWP nie rzuci mnie bezwzględnie, cenami zniżkami obdarzyć, oraz zapewnijcie z góry ich

sumieniem, punktualnym i tanim wykonaniem, kreślić etc.

Podpis: Tadeusz Ingwer, inżynier chemik.

z powołaniem

TADEUSZ INGWER

inżynier chemik.

OGŁOSZENIA.

BIURO TECHNICZNO-MLECZARSKIE

Galicyjskiego Towarzystwa mleczarskiego

poleca duńskie wyroby Perfect: Wirówki, maślnice, wygniatacze, bańki.

Kompletne urządzenia mleczarni, serowni i chłodni.

Katalogi darmo i opłatnie.

Adres:

Burmeister & Wain

Tow. akc.

Filia: Kraków, ul. Basztowa l. 19.

Biuro techniczno-mleczarskie Gal. Tow. mleczarskiego.

P

Telegramy: Perfect, Kraków.

Hygieniczne najtrwalsze naczynia emaliowane »Sfinks« i »Herkules«, maszynki do tarcia, młynki do maku, tortownice, noże stołowe, deserowe i kuchenne, sita do fasowania, wyroby z drzewa jaworowskiego do użytku kuchennego — łyżki, łyżeczki z alpaki i chińskiego srebra, wagi kuchenne, korkociągi, tłuczki do orzechów, podstawki żelazne pod choinki, łyżwy różnych systemów poleca

FR. CHLADEK

magazyn wyrobów żelaznych i metalowych
Lwów, Rynek 45, (róg ul. Grodzickich).

P/2

SZTUCZNE

WODY MINERALNE I LECZNICZE

przewyższające dobrocią i świeżością wody naturalne wyrabia z polecenia i pod kontrolą Komisji Przemysłowo-lekarskiej lwowskiego

Towarzystwa Lekarskiego

FABRYKA - „ZDROWIE”

Lwów, ul. Krzyżowa l. 42.

NR. TELEFONU 544.

NR. TELEFONU 544.

ZNAKOMITA WODA STOŁOWA „ZDROWIE”.

Pierwszy i największy w kraju

Skład maszyn do szycia i haftu

wyrobów trykotowych i maszyn do pisania, który nie posługuje się agentami.

Nauka haftu bezpłatna. — Cenniki gratis i franco.

Przyjmuje również maszyny do szycia wszystkich systemów do naprawy.

Lwów, Hotel Zorza.

JÓZEF IWANICKI. mechanik i specjalista.

P

Marcin PRUGAR i syn

PAROWA FABRYKA WYROBÓW
STOLARSKICH I PARKIETÓW

Lwów, Supińskiego I. 5. Telefon Nr. 563

poleca: wszelkie w zakres stolarstwa wchodzące wyroby po cenach najniższych.

Zamówienia tak ze Lwowa jak i prowincyi skutecznie się w jak najrychlejszym terminie.

Własne biuro rysunkowe.

Kosztorysy wszelkie i przedmiary bezpłatnie.

P

Fabryka maszyn dla budowy młynów

przedtem **C. G. W. KAPLER** Tow. akcyjne, Berlin Nr. 20 Prinzenallee 75—76

urządza i projektuje wedle nowoczesnych wymagań budowy nowych, jakoteż rekonstrukcje starych młynów wszelkich systemów z popędem maszyn parowych motorów i turbin wodnych. Wyłączne zastępstwo dla Galicyi i Bukowiny firma: Pierwszy krajowy zakład budowy młynów, fabryka maszyn i kamieni francuskich

LEOPOLD HERMANN Lwów, Grodecka 14 a,

Referencyami na dotychczas urządzone większe młyny, oraz kosztorysami i katalogami, służę uprzejmie na żądanie.

P

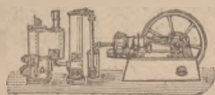
Wyroby dyetetyczne nadzwyczajna oszczędność i dogodność w każdym gospodarstwie poleca

Pierwsza Fabryka krajowa
wyrobów dyetetycznych
M. Zaccaille, Wola Duchacka, p. Podgórze

Gotowe ciasto do pieczenia (daje pieczywa na 8 osób) czekoladowe, korzenne, paczka — angielskie, zdrowia, paczka 75 h. — „Leguminy pudding“ (dla 6 osób) różne owocowe smaki, po 20 h., czekoladowe po 30 h. „Proszek drożdżowy“ po 10 h. — „Cukier waniliowy“ po 14 h. — „Wanilinowy proszek do sosów“ po 12 h.

Do nabycia we wszystkich sklepach spożywczych, jeśli brak, odnieść się wprost do fabryki. Wysyłka odwrotnie.

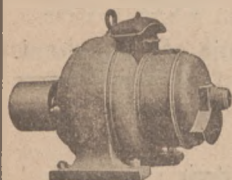

Wszelkie artykuły farmaceutyczne.

Olejki eteryczne.

Artykuły chirurgiczne.

Materyały i farby.

Biuro techniczne dla przemysłu chemicznego i Dom techniczno-handlowy.

Tadeusz Ingwer inżynier - chemik.

Lwów

Adres Telegr.: Ingwer, Lwów

Pasaż Mikolascha.

Oddział techniczny.

Projektowania i kompletne urządzenia dla przemysłu chemicznego: jak gorzelń, browarów, słodowni, drożdżarni, fabryk sody, kwasów, nawozów sztucznych itd.

Konsultacje i ekspertyzy.

Doświadczenia próbne, opracowanie metod fabrykacji, według obcych pomysłów.

Przepisy i próbki dla wyrobu przetworów chemiczno-technicznych — jak pasty, czernidla, smary, lakiery, farby, atrament, mydła itp.

Kalkulacje handlowe tych wytworów.

Oddział handlowy:

Zastępstwa pierwszorzędných krajowych i zagranicznych fabryk wszelkich artykułów technicznych i urządzeń maszynowych.

Maszyny i kotły dla przemysłu chemicznego.

Armatury, urządzenia kapielowe.

Motory ssaco-gazowe i benzynowe.

Motory i maszyny dynamo-elektryczne.

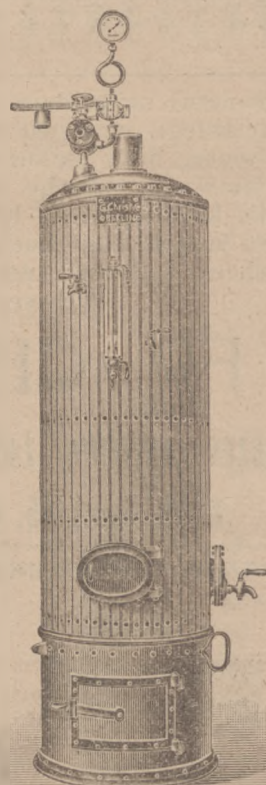
Wszelkie artykuły elektro-techniczne.

Lampy i świeczniki dla elektryczności i gazu.

Separator i urządzenia mleczań.

Artykuły techniczne dla młynów, cukrowni, gorzelń itp.

Maszyny rolnicze. Pompy i wagi.

PRZEMYSŁOWIEC

TYGODNIK POPULARNY DLA SPRAW TECHNIKI I PRZEMYSŁU

Wychodzi w każdą sobotę rano.

Prenumerata wynosi: W AUSTRYI: miesięcznie K 1'20, kwartalnie K 3'50, rocznie K 14'—, W NIEMCZECH: kwartalnie M 3'50, rocznie M 14'—, W KRÓLESTWIE POI SKIEM: kwartalnie koron 4'—, rocznie koron 16'—.

NUMER POJEDYNCZY 40 hal.

Ogłoszenia: od miejsca wiersza jednej szpalty drobnym drukiem (petit) 40 hal. Przy zamówieniach kwartalnych lub rocznych znaczny opust.

Redakcja i Administracja: Lwów, ulica Akademicka 1. 26.
Konto czekowe 76.233. Telefon Nr. 806.

ZASTĘPSTWO NA KRÓLESTWO: Księgarnia E. Wende i Sp.
Warszawa (Krakowskie Przedmieście 9).

Prenumeratę przyjmują wszędzie biura dzienników i księgarnie oraz Administracja „PRZEMYSŁOWCA“, Lwów, przy ulicy Akademickiej 1. 26.

PRZEDRUK JEDYNIENIE ZA PODANIEM ŹRÓDŁA.

Redaktor naczelny: inżynier cywilny **Edmund Libański.**

TREŚĆ: 1. Etyczna doniosłość kooperacyi. — 2. Sprawy techniczne. Spalanie odpadków i śmieci domowych i miejskich. — 3. Wynalazki i konkursy. VII. Kongres międzynarodowy Architektów — 4. Pouczenia i przepisy. Wyroby z tkanki drzewnej. — 5. Głosy z kraju. Z szerzenia zawodowych. — 6. Kronika. — 7. Sprawy bieżące. Nowa kopalnia nafty. — 8. Bibliografia — 9. Nadesłane. — 10. Fejleton. Ze świata postępu techniki i wynalazków. Z. R. D. Powietrze i słońce jako najlepsze i najtańsze środki lecznicze. — 11. Ogłoszenia.

Etyczna doniosłość kooperacyi.

I.

Teoretykom klasycznej ekonomii politycznej, tej typowej nauki robienia majątku za wszelką godziwą czy niegodziwą cenę, nigdy na myśl nie przychodziło, żeby w procesie wytwarzania i podziału bogactw materialnych doszukiwać się jakichkolwiek pobudek i przepisów etycznych.

Zdawało się im, ba, nawet głęboko-byli o tem przekonani, że sprawy materialne nie są ani moralne ani niemoralne, tylko wprost amoralne, czyli — że z moralnością żadnego nie mają związku.

Wytwórcy z całą otwartością i całym cynizmem teoryę tę wyznawali i głosili, tylko pośrednicy handlowi udawali, że posiadają jakąś etykę, mówiąc o etyce handlowej albo kupieckiej.

Co ta etyka handlowa albo kupiecka warta, wiemy aż nadto dobrze z własnego codziennego doświadczenia; ktoby się zaś łudził na tym punkcie, że to może tylko nasze małokulturalne społeczeństwo tak niemoralne posiada kupiectwo, niechaj odczyta uważnie jeden ze szkiców filozoficznych Herberta Spencera, traktujący właśnie o moralności kupiectwa angielskiego, jakoteż dane zgromadzone w tym kierunku przez kooperatystów całego świata, polskiego nie wykluczając.

Takie usunięcie całej wielkiej dziedziny życia ludzkiego z pod wpływów etycznych dłużej atoli trwać nie mogło, i oto powstała silna przeciwko niemoralnemu stanowi rzeczy opozycja, która najpotężniejszy i najbardziej typowy wyraz znalazła w tak zwanym ruchu spółdzielczym, stanowiącym protest przeciwko wszechwładnie panującemu systemowi spółzawodnictwa, jako najwyższego wykwitu niemoralności ludzkiej w stosunkach materialnych.

Samolubstwo, w jakiegokolwiek ze swych licznych i różnorodnych postaci, jest obok ciemnoty i braku charakteru najsilniejszą dźwignią zwyczajnej życiowej niemoralności rodzaju ludzkiego. Tam, gdzie w mniejszym lub większym stopniu działają pobudki egoistyczne, żadnym hamulcem nie powściągane, niemoralność musi z konieczności wspaniałe święcić tryumfy; żądza bogactw, ta najniższa i najordynarniejsza z żądz, tak krzepko serca i umysły ludzkie w swych szponach trzymająca, zagłusza w człowieku wszelkie szlachetniejsze popędy, zabija w nim poczucie moralności, lub wytwarza dziwną połowiczność, dając nam obraz człowieka w konwencyonalnem pojęciu uczciwego i honorowego, w gruncie rzeczy zaś wszelkiej etyki zasadniczo pozbawionego.

Nieokiełznana żądza bogactw jest tedy przyczyną zażartego spółzawodnictwa, czyli czynów najwyższej

— Jedyne w kraju —

odpowiadające nowoczesnym wymaganiom

„CONFIDENTIA”

przez Wysoki c. k. Rząd koncesjonowane

BIURO INFORMACYJNE o stosunkach kredytowych

Biuro: Lwów, Karola Ludwika 5 i Sykstuska 9.

Konto pocztowej Kasy oszcz. Nr. 74.157. — Telefon Nr. 914.

Zastąpione we wszystkich miejscowościach w kraju i zagranicą.

Informacje o stosunkach kredytowych, majątkowych i rodzinnych, firm osób prywatnych :::::

Specjalność: Inkaso (ściąganie wierzytelności także za nieściągalne uważane) w kraju i zagranicą.

Prospekta i kupony próbne bezpłatnie i franco.

Do tego numeru dodajemy załączniki biura technicznego Inż. Tadeusza Ingnera, który objął zastępstwo fabryki szczeliw (pakunki do maszyn) F. Burgmanna.

niemoralności w zakresie wytwarzania i podziału bogactw materialnych; aby tej żądzy kres położyć, aby ją z umysłów i serc ludzkich wypłenić, trzeba wpłynąć na zmianę celu życia ludzkiego, trzeba inne ludziom przed oczy postawić ideały, trzeba zaprzestać czci złotego cielca, należy w każdym szukać i cenić człowieka, jego umysł, jego serce, jego charakter, jego prace i zasługi obywatelskie, a nie posiadany przez niego majątek, przed którym obecnie niskie oddajemy pokłony.

Tytułem do szacunku, poważania i wpływów powinny stać się czyny społeczne, czyli pożytek społeczeństwa całego na oku mające, wytwarzanie bogactw materialnych jakoteż ich podział powinien być uważany jako środek do celu wyższego rzędu a nigdy jako cel życia ludzkiego, powinien zejść na plan dalszy, najdalszy nawet, nabierając charakteru narzędzia w ręku ludzkim do osiągnięcia rozwoju społecznego i etycznego.

Taką właśnie teorią i praktyką ekonomiczno-społeczną jest ruch spółdzielczy, który stawia sobie za zadanie zaspokojenie elementarnych potrzeb życiowych wszystkich ludzi bez wyjątku na podwalinie samopomocy, wzajemnego popierania się i spółdzielstwa na wszystkich polach pracy ludzkiej.

W obliczu kooperacji każdy człowiek przez sam fakt istnienia swego ma już prawo do bytu, i w imię żadnej teorii prawa tego odmawiać mu nie można; w obliczu kooperacji wszyscy ludzie są na równi powołani do walki z przyrodą o byt ludzkości, a nie do walki pomiędzy sobą, i stanowią jedną solidarną armię.

Kooperacja od podziału bogactw zaczynając, stawia sobie jako cel społeczną organizację handlową, wykluczającą wobec ścisłej kontroli możliwość robienia interesu na zdrowiu i mieniu bliźniego, co stanowi przecie główną cechę społecznego, na konkurencyi opartego handlu; kooperacja wyklucza wyzysk spożywczy ze strony przekupnia, usuwając go zupełnie z widowni świata i zniewalając go do wykonania jakiej produkcyjnej pracy z pożytkiem całego bez wyjątku społeczeństwa.

Sama handlowa organizacja kooperatywna pouczyłaby ludzi zupełnie dostatecznie o tem, że człowiekowi nie wolno uważać bliźniego swego za źródło korzyści własnej z jego wyraźną stratą, a już to jedno byłoby ogromnym zyskiem, musiałoby bowiem zmienić do gruntu nasze pojęcia etyczne, musiałoby znacznie ograniczyć nasze samolubstwo i przygłuszyć żądzę bogactw materialnych. Przy pomocy samej organizacji handlowej, na zasadach spółdzielczych, ludzie nauczyliby się solidarnego wspierania się w celu podtrzymania swego życia i dostarczania sobie wszelkich potrzeb życiowych, wskutek czego wspaniałą tę i prawdziwie etyczną zasadę życiową dałoby się już z łatwością przenieść do dziedziny wytwarzania bogactw materialnych, czyli do dziedziny przemysłu, w którym orgia bezlitosnego spółzawodnictwa sroży się najsilniej, największe idei solidarności ludzkiej i wzajemnego popierania się w walce o byt — przynosząc szkody.

Organizacja kooperatywna, przez zniesienie spółzawodnictwa i zażartej osobistej walki o byt, rozwinięciu poczucia solidarności, wypłeni w znacznej mierze złość ludzką, ugasi ogień nienawiści, nieufności i niechęci, rozpali wielkie słońce uczuć i cnót społecznych, zespoli rozproszone dziś i neutralizujące się siły społeczne, uszlachetni umysły, przepoi serca pożądaniem szczęścia i dobrobytu całej ludzkości, pogłębi i umocni charakter, i całą dzisiaj tak marniejącą energię ludzką skieruje w stronę rozwoju nie przemysłowo-handlowego, nie militarno-rozbójniczego, lecz etycznego, umysłowego i społecznego. (C. d. n.)

Sprawy techniczne

Spalanie odpadków i śmieci domowych i miejskich.

Sprawa ta znajduje coraz większe zastosowanie przy asanacji miast; zajmuje się nią Dr. Klemens Dörr, który w *Z. d. österr. Ing. u. Arch.-Vereines* Nr. 33, 34 i 35 r. 1906 ogłosił w tej mierze swoje doświadczenia i ulepszenia w konstrukcyi pieców.

Edmund Libański.

Ze świata postępu techniki i wynalazków.

(Gienjalny pomysł. — 26.000 słów telegrafowanych w godzinę. — 24 telegrafistów przy jednym drucie. — Prof. Mercadier. — Widelki strojowe, — Mikrotefony strojowe. — Multiplex-Telegrafia bez drutu.)

Dyrektor „Ecole Polytechnique“ w Paryżu, profesor Mercadier wynalazł nowy system telegrafu, oto na jednym drucie wysłano w ciągu godziny 1300 telegramów po 20 słów z Paryża do Bordeaux. 26000 słów w godzinę! siedm słów na sekundę!

Aby sobie uprzytomnić, co to znaczy 26000 słów, dość powiedzieć, że znaczy to ośm stron bitego druku.

Dwunastu do dwudziestu czterech telegrafistów przesyła — każdy odmienne swoje depesze, równocześnie na tym samym drucie do 12 lub 24 aparatów odbiorczych, które nie koniecznie muszą się znajdować wszystkie na stacyi końcowej, ale mogą być umieszczone i na stacyach pośrednich. Ale system ten jest jeszcze bardziej zadziwiający!

Nietylko sześciu lub dwunastu telegrafistów wysyła depesze z Paryża do Bordeaux, ale równocześnie na tym samym drucie biegną depesze, wysyłane przez 6 lub 12 telegrafistów z Bordeaux do Paryża. Wprost nie do pojęcia! Dwadzieścia cztery depesze, 26.000 słów w godzinę, siedm słów w jednej sekundzie, lecą błyskawicznie w przeciwnych kierunkach na jednym drucie całkowicie pomieszczone i rozdzielają się w największym porządku na 25 aparatach, na każdym z nich dają wierny sens w słowach nadanych telegramów, posłuszne tajemniczemu prawom fizycznym, które wyszedł prof. Mercadier.

Powtórzyć sobie trzeba rezultat, aby utrwalić w umyśle ten doniosły przewrót na polu telegrafii. 26.000 słów w godzinę, znaczy 182.000 liter, a licząc na literę przeciętnie cztery znaki, mamy wzdłuż jednego drutu tam i napowrót 728.000 znaków w ciągu godziny! System prof. Mercadiera jest zupełnie odmienny od dotychczas używanych gienjalnie pomysłań urzędzeń *multiplex-telegrafji* (równoczesne nadawanie kilku depesz w jednym kierunku na jednym drucie) lub *Quadruplex-telegrafji* (równoczesne telegrafowanie depesz w przeciwnych kierunkach na jednym drucie). Nie ma również nic wspólnego z systemem *Virag-Pollak* (de-

Po nieudanych we Francji próbach po r. 1900, fabrykowania ze śmieci domowych i ulicznych. brykietów do opału, jak niemniej dość szczęśliwie pomyślanego, ale nie przyjętego sposobu przerabiania ich na gaz palny, rozwinął się w ostatnich kilku latach w Anglii system spalania śmieci, który trudną a bardzo ważną kwestyę tę dla asanacyi miast zdaje się zupełnie rozwiązywać.

W Anglii już dawniej utarł się miejscami zwyczaj, że po przesianiu śmieci, pozostałe grubsze części, które dla rolnictwa nie przedstawiały żadnej wartości, spalano w piecach domowych, oszczędzając w ten sposób na opale. Usuwanie takie śmieci domowych, jakkolwiek pod względem higienicznym i ekonomicznym byłoby bez zarzutu, to jednak nie mogło być powszechne. Miasta więc budowały piece i we własnym zarządzie spalały zwożone odpadki. Pierwszy taki piec został zbudowany w Londynie na przedmieściu Bethersea, zatem poszły wnet inne miasta, tak że obecnie w Anglii system spalania śmieci miejskich, posiada 60 miast z liczbą około 600 pieców.

Za przykładem Anglii poszły niemieckie miasta, które w tym kierunku idą szybkim krokiem naprzód. W piecach angielskich systemu Fryer et Co., Horsfalla, Whileya temperatura dochodzi do 800°C, wskutek czego pozostają dość znaczne ilości popiołów i żużlu, dochodzące do 60% całej masy. Piec n. p. Horsfalla, zbudowany w Hamburgu spalał przy średniej temperaturze 650°C w 24 godzinach 7000—8000 kg śmieci, pozostawiając 48.2% żużlu, a 11.3% popiołu czyli razem 59.5%. Piece te miały zasadniczy błąd ten, że posiadały ruszta, wskutek czego nakładanie śmieci było bardzo ograniczone. Warstwa śmieci mogła sięgać tylko do pewnej wysokości, a proces palenia nie mógł być ciągłym.

Ta wada naprowadziła Dr. Dörra na myśl skonstruowania pieca bez rusztów, w których proces spalania mógłby się odbywać bez przerwy. Wykonane takie piece, znane pod nazwą pieców systemu Dörr-Schuppmann w praktyce okazały się korzystnymi. Między innymi posiadają je: Wiesbaden, Hamburg,

Szczecin, Beythen. W Szczecinie znajduje się ich fabrykacja pod firmą »Stettiner Chamottenfabrik«, gdzie też założono doświadczalnię dla celów publicznych. Piec taki spala w ciągu 24 godzin 16—18000 kg śmieci. Temperatura waha od 800—1150°C, wskutek czego można lepiej wykorzystać ciepło śmieci.

Z prób jakie Dr. Dörr w Szczecinie przeprowadził na żądanie różnych miast mających zamiar system spalania śmieci u siebie wprowadzić, przytoczę n. p. wyniki z odpadkami miasta Wiednia. Dostarczone śmiecie z X obwodu w miesiącu lutym miało następujący skład:

1. Palne części:

Odpadki jarzynowe	3.78%	ciężaru
Kości	0.54 »	»
Papier	3.01 »	»
Słoma i siano	2.63 »	»
Drzewo	0.77 »	»
Węgiel kamienny i koks	25.77 »	»
Skóra	0.54 »	»
Płótno	1.54 »	»
Włosy	0.77 »	»

Razem . . 39.35% ciężaru

2. Niepalne części:

Żużel i kamienie	8.41%	ciężaru
Szkło	2.55 »	»
Metaliczne kawałki	1.59 »	»
Porcelana	1.69 »	»
Drobny miął	46.41 »	»

Razem . . 60.65% ciężaru

Z danych tych oblicza się następujące wartości opałowe:

pesze, pisane promieniem światła na papierze fotograficznym 100.000 słów w godzinę), albowiem zasada jest zupełnie nową.

Jak wiadomo, te próby użycia jednego przewodu do telegrafowania i telefonowania, wydały nowe pomysłyne rezultaty. Prąd stały, „telegraficzny“, jeśli go tak nazwiemy dla wyrazistości i prąd falowy „telefoniczny“, (przerzywany) zupełnie nie przeszkadzają sobie, biegną zgodnie tą samą drogą, ale każdy do swego celu. Prof. Mercadier poszedł o krok dalej, zastosował szereg prądów, każdy o odmiennych falach, wnioskując, że prawa akustyki (rozchodzenie się fal głosu) powinny mieć zastosowanie i do elektryczności (rozchodzenie się fal elektrycznych) i nie zawiódł się.

Najrozmaitsze głosy, tony, rozchodzą się równocześnie i ucho nasze potrafi je od siebie równocześnie odróżnić wyraźnie słyszymy głos ludzki i równocześnie tony np. fortepianu; widocznie jedne i drugie fale nie przeszkadzają sobie. Czyżby to samo nie stosowało się i do fal elektryczności?

Jak o tem przekonał się Mercadier?

Użył do tego widełek strojonych o idealnie czyistych tonach. Widełki umieszczone są tuż przy drucie

tak, że drgając, dotykają się przewodu, a są włączone w przewód, prowadzący prąd do linii telegraficznej. Co się dzieje, gdy brzmia widełki *a*?

Ton *a* wiemy, iż oznacza 435 drgań na sekundę; w sekundę więc dotkną widełki przewód 435 razy — czyli przejdzie z widełek 435 krótkich uderzeń elektrycznych (fal) w przewód. Fale te o wielkości $\frac{1}{435}$ przenoszą się na linię telegraficzną.

Drugie widełki dają ton np. *h*; to znaczy 489 fal w jedną sekundę, wysyłają w przewód fale elektryczne o wielkości $\frac{1}{489}$.

Telegrafista niema nic więcej do czynienia, jak to, co przy zwykłym telegrafie Morse'a, zamyka lub przerywa prąd, płynący przez brzmiające widełki do przewodu linowego — wspólnego dla wszystkich widełek.

Wzdłuż drutu płyną fale ze wszystkich będących w użyciu widełek, niosąc znaki, to jest dłuższe lub krótsze przerwy, które wzajemnie wcale się nie zakłócają.

Tak wygląda stacya nadawcza, — jak jednak ten błyskawicznie napływający tłum znaków rozbiega się w porządku do aparatów odbiorczych?

I to jest genialnie pomyślane!

(Dok. nast.)

1. Odpadki jarzynowe	3'78×1200	kal.=	4 536	kal.
2. Kości	0'54×300	» =	162	»
3. Papier	3'01×2200	» =	6 622	»
4. Słoma i siano	2'63×3000	» =	7 890	»
5. Drzewo	0'77×3500	» =	2 695	»
6. Węgiel i koks	25'77×5200	» =	134 004	»
7. Skóra	0'54×200	» =	108	»
8. Płótno	1'54×2000	» =	3 080	»
9. Włosy	0'77×900	» =	693	»

Razem . . . 159 790 kal.

czyli 1 kg śmieci daje 1598 kaloryi.

Przy kotle o wydajności n. p. 70% otrzymamy 1598×0'7=1118 kaloryi, czyli 1,68-krotne odparowanie t. j. z 1 kg śmieci otrzyma się 1'68 kg pary.

Godzi się też przytoczyć chemiczny skład śmieci. Otóż analiza śmieci z Miskolcz przedstawia się następująco:

Popiołu	74'50%
Węgla	18'50 »
Wodoru	1'10 »
Azotu	0'70 »
Tlenu	5'20 »
	100'00%

z czego wypada wartość opałowa 1600 kal.

Dr. Dörr przyjmuje do swoich obliczeń, że 1 kg śmieci daje 1 kg pary, chociaż zauważyć należy, że wartość ta zmienia się bardzo, stosownie do pory roku i do lokalnych warunków. W miastach, w których używa się przeważnie węgla brunatnego wartość ta w lecie waha się od 900—1200 kal., w zimie od 1500—1800 kal. na 1 kg, zaś w miastach, w których używa się węgla kamiennego, w lecie 1800—2100 kal., w zimie 2100—2400 kal.

W piecach Dörra spala się w ciągu 24 godzin 15—20 000 kg śmiecia i daje na 1 kg 0'6—1'25 kg pary. Pozostały po procesie spalania żużel i popiół daje się zastosować jako żwir i gruz, do wypełniania posadzek, do robót betonowych i cementowych, do szutrowania dróg, i biologicznego sposobu usuwania nieczystości miejskich.

Z różnych dziedzin.

Powietrze i słońce

jako najlepsze i najtańsze środki lecznicze.

(Ciąg dalszy).

Już wprawdzie przeszło ćwierć wieku temu przekonali się dwaj uczeni angielscy (Downes i Blunt), że rozprószone światło dzienne powstrzymuje rozwój bakterii chorobowych, a bezpośrednie światło słoneczne niszczy je zupełnie. Jednakowoż badania pod tym względem wprowadził w nowe stadyum dopiero później, profesor francuski Duclaux, który udowodnił, iż to nie ciepło promieni słonecznych, lecz światło wykonywa właściwie ową zbawienną działalność desynfekcyjną.

Inny znów uczyony (Dieudonné) zbadał siłę dezynfekcyjną światła słonecznego w różnych miesiącach i przekonał się, że bezpośrednie światło słoneczne tamowało rozwój (oświetlanych przez niego) bakterii w miesiącach marcu, lipcu i wrześniu już po upływie pół godziny, w listopadzie zaś w 1½ godz.; a zabiło je zupełnie w marcu, lipcu i wrześniu po 2½ godz.; natomiast rozproszone światło dzienne kładło kres rozwojowi bakcyli w 3½ godz. latem i w 4½ godz. zimą;

Ciężar tych resztek z pieca Dörra wynosi od 900—1100 kg na 1 m⁸.

Koszt takiego zakładu dla miasta liczącego 110 000 mieszkańców z zupełnem urządzeniem miałby według Dr. Dörra wynieść około 450 000 marek. Koszt zarządu według cen niemieckich wyniosłby 67 366 Mk., w przypuszczeniu, że dziennie spalać się będzie 70 t śmieci i odpadków. Dochód zaś oblicza Dr. Dörr w następujący sposób: Dzienną siłę elektryczną jaką dynamomaszyna w zakładzie wytwarzać będzie, wyniesie najmniej 4 800 KW/godz. Licząc za kilowat godzinę 10 fenigów, otrzymamy na rok

4 800×365=1 752 000 KW/godz.=175 200 Mk.

Za żużle i resztki pozostałe po spalaniu 9 855 »

Razem . . . 185 055 Mk.

czyli 185 058—67 366=117 689 Mk. dochodu rocznego. Licząc 5% na amortyzację i 3½% na oprocentowanie kapitału zakładowego t. j. 8½% czyli 38 250 Mk. otrzymuje się 79 439 Mk. czystego zysku.

O ile prawdziwe były wieści prasy codziennej, to sprawa spalania śmieci miejskich miała być już podniesiona w urzędzie budowniczym miasta Lwowa, względnie na jednym z posiedzeń rady miejskiej.

Wynalazki i konkursy

VII Kongres międzynarodowy Architektów w Londynie, w 1906 r.

(Dokończenie).

Główne arterie ruchu winny być proste lub prawie proste. W razie gdy ulica taka jest bardzo długa, pożądane jest urządzenie w pewnych odległościach skwerów lub przerwanie jednostajności takiej ulicy przez wzniesienie pomnika lub kolumny pamiątkowej. Zmiana szerokości ulicy w tym razie może się również przyczynić do ożywienia jednostajnie prostej linii ulicy. Przy ulicach szerszych pamiętać również należy o wysadzeniu

po upływie zaś sześciu godzin niszczyło bakterię całkowicie.

Liczne doświadczenia badaczy tych zjawisk (Kerbsa i Buchnera) udowodniły, iż bakterie wogóle unikają światła i giną w niej, podczas gdy w miejscach ciemnych lub cienistych rozwijają się barziej, a szczególnie w nocy rosną nadzwyczajnie.

Dr. Braussnitz (uczeń słynnego Pettenkofera) zbadał, iż słońce samo oczyszcza wodę rzek z bakterii, pomimo spływających do nich nieczystości z wielkich miast (jak przedewszystkiem zawartości kłoczych). I tak np. w wodach Izary słońce zabiło zupełnie — w odległości 10 kilometrów od Monachium, już połowę; dalej zaś o 33 kilometrów, większą część bakterii wprowadzanych do tej rzeki przez kanalizację miejską. Badana przez bakteriologów woda Sekwany w oddaleniu 170 klm. poza Paryżem ma ten sam stopień czystości, co u wejścia do miasta. Odra już o 12 klm. za Wrocławiem pozbywa się wszelkich dodatków bakcyliowych z wody kłoczej, wprowadzonej do rzeki przez kanały wrocławskie.

Robiono wreszcie doświadczenia, jaki wpływ wywiera światło słoneczne i otrzymano wyniki następujące: bakterie wystawione na działanie światła pro-

ich drzewami. Co do szerokości ulic proponowano przyjąć dla ulic głównych za minimum 50 m, drugorzędnych zaś 8 m. W każdym jednak razie wysokość domów nie powinna przekraczać szerokości ulicy. Spadek na głównych arteriach ruchu nie powinien przekraczać 1 : 70 ze względu na to, iż do tej granicy można jeszcze stosować bruk asfaltowy. W profilu podłużnym ulic unikać należy wypukłości ze względów estetycznych, gdy tymczasem wklęsłości są z tego punktu widzenia nawet pożądane. W ogóle unikać się powinno ulic zbiegających się w jednym punkcie ze względu na dogodność i prędkość komunikacji kołowej. W razie konieczności, n. p. przed dworcami dróg żelaznych, mostami lub bramami miejskimi, urządzać należy specjalne place.

W zależności od gęstości zaludnienia oraz obszaru zajmowanego przez miasto, pamiętać należy o urządzeniu odpowiedniej ilości placów, ogrodów, skwerów oraz boisk gimnastycznych. Przeznaczać na ten cel należy $\frac{1}{10}$ całego obszaru miasta. Ze względów estetycznych powinno się nadawać skwerom kształt owalny lub eliptyczny, a ich powierzchnię pewną wklęsłość. Unikać należy skwerów, poprzecinanych przez ulice. Ze względu na to, że świeżo powstające przedmieścia i dzielnice podmiejskie zwykle dużo pozostawiają do życzenia pod względem higienicznym i estetycznym, zarządy miejskie powinny zawczasu opracowywać szczegółowe plany nowych dzielnic przedmiejskich, zanim one jeszcze powstaną. W ten tylko sposób uniknie się powszechnego obecnie zjawiska, że zamiast pięknego wieńca plantacji oraz ogrodów, okalających miasto, mamy na krańcach miasta stek wszelkiego rodzaju gruzów i śmieci oraz setki bezładnie pobudowanych domów i chałup. Przy opracowaniu projektu takiej dzielnicy podmiejskiej należy dążyć do stworzenia w niej pewnego centrum, koło którego mogłyby się grupować celowo nowopowstające ulice oraz świeżo wznoszone domy, co zapobiegłoby tej chaotyczności linii domów oraz ulic, która się zdaje obecnie zauważać w takich dzielnicach.

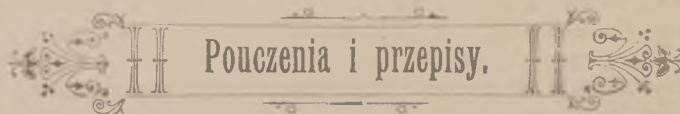
mieni słonecznych, zmniejszyły się po 2 godzinach do połowy, a jednocześnie zamknięto w takiej samej ilości w ciemności, pomnożyły się o $\frac{1}{2}$; po sześciu godzinach, pierwsze, zniszczone przez światło, zniknęły już zupełnie, podczas gdy drugie, w ciemności, mając okoliczności sprzyjające (przy temperaturze tylko 2° niższej od tamtych oświetlonych) podwoiły się.

Tak samo znaleziono niezliczone dowody na to, że słońce podobnie jak swoim światłem oczyszcza wodę z bakterii — tak wywiera olbrzymi wpływ dezynfekcyjny na powietrze wogóle. W jasności dziennej — pod działaniem promieni słonecznych — giną miljarde unoszących się w powietrzu zarodków chorobotwórczych, których rozwojowi sprzyja noc i w ogólności ciemność.

Oby wszyscy chcieli zastosować te wiadomości do życia praktycznego; o ileż zdrowsze stałyby się domy i mieszkania nasze...

Znany badacz berliński, Kattenbracker, który w swej praktyce używa światła, jako leczniczego środka powiada, że wszelkie dotychczas znane uczony bakterie. nie wyłączając nawet bakcyli dżumy i wirionów cholery azjatyckiej, dadzą się najpewniej niszczyć światłem.

Urządzenie w takich dzielnicach obszernych placów na gry i zabawy dla młodzieży powinno być również obowiązkiem zarządów miejskich, prawdziwie dbałych o zdrowie ludności.

Pouczenia i przepisy.

Wyroby z tkanki drzewnej.

Jak obliczają w Niemczech, 1 m³ drzewa, wagi 400—500 kg. obrócony na opał, przedstawia wartość 7 marek, przerobiony na cellulozę 30 mar., na papier 40—60 mar., na przędzę z włókiem drzewnych 50—100 mar., na jedwab z „wiskorzy“, o grubości włosa końskiego. 1500 mar., na zwykły sztuczny jedwab z nitrozy 3000 mar. i wreszcie na najnowszy gatunek jedwabiu „acetatowy“ 5000 mar. Korzystniejszą przeróbkę trudno sobie wymarzyć, chyba że robienie złota dawnych alchemików. Bez względu więc na znaczne straty w substancji drzewnej, której do 50% pozostaje przy fabrykacji w wodzie ściekowej liczby powyższe mogą zachęcić do bardzo poważnego zajęcia się tą gałęzią techniki i przemysłu. Jako domieszka do papieru i niektórych gatunków przędzy, tkanka drzewna, mianowicie mechaniczne wyizolowane komórki drzewa sosnowego, już od bardzo dawna znalazły swe zastosowanie. W czasach ostatnich szerokie zainteresowanie budzą usiłowania w kierunku przeistoczenia cellulozy pod wpływem czynników, przeważnie chemicznych, w substancję o połysku i innych własnościach naturalnego jedwabiu. Pierwszą pomyslną próbą na tej drodze będzie jedwab nitrozowy, otrzymywany z bawełny; wytworów takich z zakładów hr. H. de Chardonnet'a i Lehner'a Paul'ego, Fremery i Urbana używa się na szlaki, wstęgi, osnowy i t. p. Następnym przetworem w tym rodzaju będzie jedwab z wiskozy, otrzymany przez Cross'a, Bevon'a i Beadle'a w Anglii; w Niemczech ma go produkować fabryka ks. Henkla v. Donnersmarcu pod Szczecinem; za surowy materiał służy

tką, które je zabija w szybszym lub krótszym czasie o ile większą lub mniejszą jest siła światła.

To też w tem świetle właśnie posiadamy najlepszy, a zarazem najniezwyklejszy środek dezynfekcyjny, którego od wieków nieświadomie używały kobiety i do dziś używają nasze gospodynie, wynosząc na parę godzin na słońce pościel, nieraz też garderobę — czy to na oknach i na balkonach, czy też na płotach, a nazywając to wietrzeniem.

Do znakomicie oczyszczającej z bakterii powietrze i wodę — działalności słońca, należy dołączyć oczyszczanie zapomocą światła także i ziemi. Jeżeli promienie słońca nie mogą przedrzeć się w głąb naszej ziemi, to przynajmniej oczyszczają jej powierzchnię, jak np. w miastach ulice, na których, przez liczne odchody, płwociny itd. zarówno ludzkie, jak zwierzęce — tworzy się ciągle olbrzymie mnóstwo niebezpiecznych drobnoustrojów.

(C. d. n.)

tu celuloza siarczynowa i sodowa; produkt ten, posiadający moc o wiele mniejszą od naturalnego jedwabiu i wrażliwy na działanie wilgoci, podawany jest za ksantogenat celulozy. Najświeższym wytworem ma być wreszcie eter celulozo-acetatowy, lub właściwie produkt dalszego przeistoczenia ostatniego, dokonywanego przez Cross'a i Bevon'a. Ten okaz ma być na działanie wody w zupełności niewrażliwym; co do wytrzymałości nie o wiele jest gorszym od naturalnego jedwabiu i daje się wyrabiać w nitki o dowolnej grubości, co wartość jego znacznie podnosi. Jest doskonałym izolatorem elektryczności; daje się dobrze farbować; w większości znanych płynów zupełnie się nie rozpuszcza, z wyjątkiem chloroformu i niektórych fenoli. Na zakończenie niniejszego pobieżnego rysu pozostaje jeszcze do nadmienienia, że „Akc. Tow. połączonej fabryk snbstaneyi połyskujących w Elberfeldzie“ wypuszcza na rynek produkty z celulozy rozpuszczonej w amoniakalnym tlenku miedzi.

Głosy z kraju

Zrzeszenia zawodowe.

Wiemy wszyscy aż nadto dobrze, że nasza klasa rzemieślnicza znajduje się w niekorzystnych warunkach finansowych i ekonomicznych. Zastanowić się należy nad tem, czy nie możnaby tego przykrego stanu rzeczy zmienić na lepsze, a jeżeliby można to, jak i kiedy.

Różne są drogi do poprawy bytu ekonomicznego prowadzące i o wszystkich mówić tutaj niepodobna; pragnę więc poruszyć jedną tylko stronę tego zagadnienia.

Najdzielniejszym środkiem wszelkiej sprawy jest **sa m o p o m o c i** tylko **sa m o p o m o c i**.

Zasada ta powinna być wryta w umyśle i sercu każdego człowieka, pragnącego podnieść się na wyższy poziom kulturalny i polepszyć swe położenie. Wszelka pomoc obca, zewnętrzna nie wiele jest warta, a czasami nawet szkodę przynosi z powodu usypiania czujności i energii odbierającego pomoc człowieka. „Sami sobie“ — oto najpiękniejsze i najgodniejsze dzielnego społeczeństwa hasło, które na sztandarze naszej pracy społecznej i narodowej wypisać musimy.

Jaką postać ma przybrać samopomoc klasy rzemieślniczej? Oto zasadnicze pytanie, na które tutaj odpowiedzieć należy.

Samopomoc klasy rzemieślniczej musi, mojem zdaniem, przybrać postać zrzeszeń czyli towarzystw współdzielczych albo kooperatywnych, jak tego rodzaju towarzystwa z cudzoziemską nazywamy. Zrzeszenia te mogą być bardzo rozmaite: mogą one mieć na celu dostarczanie artykułów spożywczych najpierwszej potrzeby, jako to nabiału, pieczywa, cukru, soli, herbaty, świec, mydła i t. d.

Znaczenie tych zrzeszeń jest ogromne, ponieważ za tanie pieniądze dostarczają koniecznych do życia codziennego artykułów doborowego gatunku i uczciwej, pełnej miary. I takie ogólne zrzeszenia spożywcze nasza klasa rzemieślnicza obecnie jak najęściej zakładać powinna.

Obok takich ogólnych zrzeszeń spożywczych, dostarczających artykułów codziennej potrzeby, należy także zakładać towarzystwa współdzielcze, mające na celu

rzecz dla klasy rzemieślniczej niezmiernie ważną, a mianowicie wspólny zakup wszystkich surowych materiałów dla naszych rzemieślników w koniecznie potrzebnych.

Dzisiaj handel temi surowymi materiałami znajduje się w rękach prywatnych handlarzy, zwyczajnych spekulantów, którzy troszczą się nie o to, żeby dostarczyć dobrego i taniego towaru, lecz żeby jak najwięcej zarobić, są to lichwiarze, którzy za swoje usługi słono płacić sobie każą.

Rzemieślnicy nasi muszą koniecznie starać się o to, aby obywać się bez tych dobrodziejów, aby handel surowymi materiałami we własne ująć dłonie, aby być własnymi hurtownikami i cały z handlu tego płynący zarobek we własne chować kieszenie. A nie jest to rzecz tak trudna, aby rzemieślnicy nasi zrobić tego nie mogli; trzeba zrozumienia własnego interesu i solidarności nie tylko między rzemieślnikami z jednego fachu, ale i między rzemieślnikami wszystkich fachów, bo czego sam człowiek dokonać nie potrafi, to mu z łatwością pójdzie zbiorowymi siłami, a czego by pojedynczy fach osiągnąć nie mógł, to osiągną wszystkie fache razem wzięte. Osiągną na pewno i w sposób doskonały, a dla wszystkich wysoce korzystny.

Rzemieślnicy winni zacząć od samopomocy w zakładaniu takich towarzystw współdzielczych; nie powinni udawać się do cechów, lecz porozumieć się prywatnie pomiędzy sobą, wybrać komitet, w którego skład wchodziłoby przedstawiciele wszystkich najważniejszych i najliczniejszych rzemiosł, zaprosić do pomocy kilku ludzi dobrej woli, którzy właściwej rady udzielićby potrafili, zakrzętnąć się około założenia towarzystwa, które sami rzemieślnicy prowadzić powinni postarać się o nawiązanie bezpośrednich stosunków z fabrykantami i sprowadzać wprost towary za gotówkę i za gotówkę je członkom odstępować. W ten sposób rzemiosła uwolni się powoli i stopniowo od wyzysku niesumiennych spekulantów, którzy nie tylko bogacą się potem rzemieślnika, ale dostarczając lichego surowego materiału, przyczyniają się do ciągłych skarg na rzemieślników ze strony publiczności i klientów, mających prawo za swe własne pieniądze domagać się jak najlepszego i jak najlepiej zrobionego towaru.

Potrzebę takiego postawienia rzeczy światlejsi rzemieślnicy nasi rozumieją napewno o wiele lepiej odemnie, rada jest dobra, bo doświadczenie innych społeczeństw tego jasno dowodzi, zachęcania rzemieślników naszych do zastanawiania się nad rzeczą i do pomyslenia o poprawie swego położenia.

Kronika techniczno-przemysłowa

Pociągi zimowe na Jungfrau. Szwajcarski departament kolejowy, uwzględniając interes sportu jazdy na *ski*, zezwolił na puszczanie w ruch pociągów nadzwyczajnych na Jungfrau w porze zimowej. Cena biletu do takiego pociągu ustanowiona została na sześćdziesiąt franków.

Spółka fakturowa we Lwowie. Założenie tej instytucji zainicjowanej przez tegoroczny krajowy Zjazd Ligi Pomocy przemysłowej, a mającej sprowadzić nowe, niezbędne dla rozwoju przemysłu i handlu formy kredytu towarowego jest bliskiem urzeczywistnienia.

Pertraktacje z bankiem krajowym, o który projektowane stowarzyszenie ma się oprzeć materialnie — tak daleko postąpiły — że jest uzasadniona nadzieja i działalność Spółki będzie mogła być wkrótce rozpoczęta.

Główna pomoc Spółki fakturowej dla interesów przemysłu i handlu krajowego będzie polegać na eskontowaniu faktur (rachunków towarowych) otwartych pretensyi książkowych i innych dokumentów z obrotu towarowego.

Zgłoszenia udziału w projektowanej Spółce z wymienieniem wysokości deklarowanego udziału, ewentualnie wysokości żadanego kredytu wnoszone być mogą już obecnie na ręce Banku krajowego lub biura Ligi Pomocy przemysłowej (Lwów ul. Słowackiego L. 18).

Informacyi w sprawie projektowanej Spółki fakturowej zasięgnąć można nadto w akcyjnym Banku związkowym dla stowarzyszeń zarobkowo-gospodarczym u naczelnego buchaltera p. Garczyńskiego, w Związku stowarzyszeń zarobkowo-gospodarczych (Lwów ul. Trzeciego Maja 1. 7) u p. Ulmera tudzież w Banku Zaliczkowym (Lwów ul. Hetmańska) u dyrektora p. Terenkoczego.

Bilans kopalnictwa naftowego z Galicyi (z pracy dr. Bartoszewicza). Największy przemysł w Galicyi, jakim jest przemysł naftowy daje przeszło 40 milionów K dochodu rządowi, daje 34 miliony K dochodu przemysłowi rafineryjnemu, który jest oparty na kopalnictwie, a w którym rafinerie w Galicyi położone i przez krajowców prowadzone partycypują zaledwie w $\frac{1}{6}$ części. (Galicya przerabia w ogóle tylko $\frac{1}{3}$ część produkcji, a $\frac{1}{6}$ część rafinerie w naszym ręku się znajduje), natomiast kopalnictwo naftowe daje minus.

Jakie zyski ciągnie kraj, z jego olbrzymiego jak nasze stosunki przemysłu?

Daje zatrudnienie, wraz z przemysłem rafineryjnym w Galicyi się znajdującym około 8.000 robotnikom i około 1.000 urzędnikom.

Płaca tych pracowników	
wynosi około	10,000.000 K
Właściciele gruntu i pośrednicy biorą	
około	4,500.000 K
rafinerie krajowe	5,000.000 K
Krajowe towarzystwa transportowe i agencje handlowe	500.000 K

Razem 20,000.000 K

Deficyt z kopalnictwa wynosi 7—8 milionów K, pozostaje zatem w kraju 12 milionów K czyli 10 proc. tego, co przynosi brutto cały przemysł naftowy.

Kraj nasz więc kontentować się musi takim małym udziałem, mając u siebie źródła naftowe, na których cały przemysł jest oparty, a dając pracę 9.000 ludziom.

Najdłuższy most na ziemi. Niedawno ukończono budowę mostu drewnianego kolejowego na wielkim Jeziorze Stolem, o długości aż 44 km., dla dr. żel. Southern-Pacific-Railway w Ameryce. Wybudowano go w celu zmniejszenia długości linii kolejowej o 70 km i ominięcia kierunku, na którym byłyby znaczne spadki. Szerokość jeziora wynosi w tem miejscu 44 km, głę-

bokość zaś waha się przeważnie w granicach od 2 do 2,5 m, dochodzi jednak w niektórych miejscach do 11 m. Most ten przeznaczony jest pod jeden tor i spoczywa na jarzmach z pięciu z sobą związanych pali; jarzma są rozstawione w odległościach po 4,5 m. W celu zabezpieczenia od pożaru cały pomost spoczywa pod warstwą żwiru. W przyszłości zamiast tego mostu ma być urządzony nasyp ziemny z przepustami.

Nowy regulamin gazowy. Minister handlu w porozumieniu z ministrem spraw wewnętrznych, ministrem rolnictwa i ministrem kolei żelaznych, reskryptem z 18. lipca 1906, Dz. u. p. l. 176, wydał nowe przepisy względem urządzenia, używania i utrzymywania w należytym stanie instalacji do rozdzielania i używania palnych gazów. Przepisy te odpowiadają dzisiejszemu rozwojowi techniki gazowej i zastosowaniu palnych gazów, a obowiązywać będą od 1. stycznia 1907., w miejsce dawnego rozporządzenia z 9. maja 1875, Dz. u. p. l. 176.

Zużytkowanie odpadków fabryki sody do fabrykacji cementu. *Engineering News* z 7. czerwca b. r. zawiera ważną pod przemysłowym względem wiadomość, wedle której zadanie użytkowania odpadków fabrykacji sody według procesu Solvaya można uważać za rozwiązane w sposób zadawalający. Rzecz ta jest o tyle ciekawszą, że sam właściciel fabryki B. Lathbury podaje do wiadomości publicznej świetne wyniki swego wynalazku i to szczegółowo.

W olbrzymiej fabryce tego przedsiębiorcy w Wyandotte, stanu Michigan, nagromadziła się w ciągu 5 lat, wskutek codziennego przybytku 110 ton, cała góra odpadku. Gdy wielokrotne próby użytkowania tych pozostałości dla różnych celów przemysłowych speliły na niczem, postanowiono w r. 1897 zrobić doświadczenia z produkcją cementu. Odpadki są białego koloru i składają się z osadu wapna. Zawierają 40% wody, a ponieważ pochodzą z działania amoniaku, nie zawierają siarkanu wapniowego. Ta ostatnia okoliczność szczególnie jest ważna, bo obecność związków siarkowych w odpadkach angielskich fabryk, operujących według procesu Leblanc'a, uniemożliwia ich dalsze użytkowanie.

Kamień wapienny używany do fabrykacji sody we fabryce amerykańskiej zawiera magnezję. Pomimo, iż w odpadkach znajduje się 1% magnezji, próby produkcji cementu portlandzkiego wypadły tak świetnie, iż postanowiono założyć osobną fabrykę, wyposażoną w najnowsze zdobycze techniczne dla tej gałęzi przemysłu, która to fabryka od września z. r. jest już w pełnym ruchu. Cement portlandzki wyrabiany obecnie przez spółkę Michigan Alkali Co. z beużytecznych przedtem odpadków fabrykacji sody, ma być znakomitej jakości, podczas gdy tanieść jego z powodu materiału otrzymanego darmo ułatwia mu wielce konkurencyę.

Przeciw marnowaniu wody wodociągowej. bardzo skutecznym środkiem okazują się zegary wodomierzowe. Wszędzie, gdzie przyrządy takie zaprowadzono, konsumpcya wody znacznie spadła, utrzymując się w granicach przewidywanych w projektach. Tak np. w Wandsbek, w mieście liczącem 45000 mieszkańców, po zaprowadzeniu wodociągów, użytkowanie wody w pierwszych latach było tak znaczne, że zaczęto domagać się rozszerzenia zbiorników i zakładów maszynowych poza-

Pierwsze galic. Towarzystwo akc. p
Rafinerii spirytusu
we Lwowie

poleca
woje zna-
komite
wyroby
jako to:

Wódki polskie. Rozolisy, Likier, Starka litewska.
Nalewki, Miłucha, Romy. SPECYALY: Absynt, John
Bull, Maraschino, Maraschino słodzone.

SKŁADY: Pasaż Hausmana, pl. Kapitulny 3., pl. Bernardyński 2

tem jednak t. j. w r. 1905 zaprowadzono obowiązkowe mierzenie wody zużytej. Skutek był natychmiastowy. Zaraz w pierwszym kwartale od kwietnia do czerwca zużyto 82.957 m³ t. j. o 900 m³ mniej aniżeli w tym czasie roku 1904. W lipcu zaś zużyto:

W 1905 r. 138.818 m³ t. j. dziennie 4.480 m³

„ 1906 „ 100.769 „ „ „ 3.250 „

Przewidywana zaś największa ilość wody wynosiła 5.400 m³.

„O polskiem piśmiennictwie budowniczem“ mówił w Stowarzyszeniu techników inż. p. Feliks Kucharzewski. Zaznaczywszy na wstępie prawie zupełny brak wzmianek o dziełach z zakresu budownictwa w podręcznikach historii literatury a nawet i w specjalnych pracach bibliograficznych, dotyczących wogóle piśmiennictwa polskiego, prelegent wyliczył kolejno wszystkie prace wybitniejsze z działy budownictwa, wydane w okresie od XVII w., aż do chwili obecnej, dodając po każdym prawie tytule krytyczną ocenę. Prelegent podkreślił, iż cały ten dorobek piśmienniczy z dziedziny budownictwa może i powinien odegrać niepoślednią rolę jako obfity materiał przy ostatecznem ustaleniu i opracowaniu wyczerpującego rdzenia swego słownictwa budowlanego, którego brak tak się nam dotkliwie uczuwać daje.

Większy rozwój piśmiennictwa budowlanego w Polsce datuje się dopiero od pierwszej połowy XIX w., kiedy się zjawiały: Ks. Sierakowskiego »Architektura, obejmująca wszelki gatunek murowania i budowania« (Kraków 1812), Podczaszyńskiego »Początki architektury, dla użytku młodzieży akademickiej« (Wilno 1823), Idzkowskiego »Kroje architektury« (Warszawa 1832), Marconi'ego »O porządkach architektonicznych« (Warszawa 1837), tegoż »Zbiór projektów architektonicznych« (296 tabl. Warszawa 1838—43), Podczaszyńskiego »Nomenklatura architektoniczna« (Warszawa 1843 oraz drugie wydanie tamże 1855), Mitterera »Zasady budownictwa cywilnego« (Warszawa 1846, tłumaczenie T. J. Wagnera).

W dalszym ciągu prelegent zwrócił uwagę na dzieła późniejsze: Teofila Żebrowskiego »Słownik wyrazów technicznych w budownictwie«, Hirsza »Przewodnik dla stolarzy«, Szpadkowskiego »Nauka mularstwa«, Obrębowicza »Budownictwo wiejskie«, Heilperna »Nauka mularstwa« (podręcznik dla mularzy i techników).

Podkreśliwszy dalszy rozwój piśmiennictwa budowniczego w Krakowie, prelegent zaznaczył, że kwiatem tegoż jest wydawany obecnie w Krakowie »Architekt«.

Z dzieł z doby ostatniej iż. Kucharzewski wspominał o »Sztuce ludowej w Polsce« Mokłowskiego, »Budownictwie ludowym na Podhalu« Matlakowskiego o studiach z dziedziny budownictwa zapińskiego Witkiewicza, oraz o dziełach z zakresu Zubrzyckiego.

Wspólny wodociąg dla 147 gmin. W Westfalii zawiązało 147 gmin przeważnie wiejskich, spółkę dla wykonania wodociągów. Gminy te w powiatach Soest, Lippstadt i Hamm, położone są w podgórskiej okolicy zwanej »Haarstrang« i cierpiały stale brak wody do picia i użytku domowego. Według wykonanego projektu potrzeba 16.400 m³ wody, której dostar-

czyć mają dwa źródła o wydajności 30—32.000 m³ dziennie. Ponieważ przez ujęcie tych źródeł istniejące na tej wodzie młyny musiałyby być zamknięte, przeto dla zastąpienia wody źródlanej ma się wybudować zbiornik wody o pojemności 2 milionów m³. Ogólne koszty mają wynieść 10,5 miliona marek, w czem wliczone są koszty zbiornika dla młynów na 1,35 miliona M. Przeciętą ceną za 1 m³ wody wodociągowej ma wynosić 8,7 fen., którą to cenę jednak spodziewają się zniżyć przez uzyskanie subwencji państwowej.

Bazary rzemieślnicze w Czechach. Istnieje w Czechach t. zw. »Rzemieslicko-Zivnostenska Bese-da«. Założenie jej sięga 1868 roku. Ona urządziła wystawy przemysłowe w latach 1874 i 1876 w Pradze czeskiej — wystawy okresowe w r. 1885, zjazd rzemieślników w Pradze w celu wynalezienia środków dla rozwoju rzemiosł. Wreszcie w r. 1889 utworzyła »Stałą wystawę« wspólną z bazarem rzemieślniczym.

Rzemieślnicy składają tu swe towary, które mogą być sprzedawane na miejscu na wystawie bądź też zamawiane w większej ilości za pośrednictwem komitetu wystawowego u firm zażądanych przez kuyującego. Jest to więc zarazem wystawa i bazar. Z początku niewielu ona miała zwolenników. Zwiedzających było w ciągu roku parę tysięcy — wystawców zaledwie kilkudziesięciu. Ale już w roku 1894 zwiedziło ją blisko 20 tysięcy osób, a liczba wystawców doszła do dwóch i pół setek. Należy przecież niezapominać, że jest to bądź co bądź tylko wystawa a nie handel. Zadaniem jest nie sprzedaż, nie kupiectwo, lecz reklamowanie towarów rzemieślniczych swojskich, dobrych a nie drogich, zbliżanie kupujących do sprzedawców i nawzajem sprzedawców do kupujących, dbałość o rozwój przemysłu i rzemiosł wogóle, i zainteresowanie nawet cudzoziemców dokładnością i dobrocią tego, czy owego towaru i idące zatem niejednokrotnie zawiązanie stosunków handlowych z krajami, które dotychczas nic z Czech nie kupowały. Wystawa ta np. nastąpiła w wielu czeskim rzemieślnikom i przemysłowcom odbiorców z Anglii, Małej Azji, Grecji, Bawarii itp. nie mówiąc o Rosji i Niemczech.

Z początku wystawie nie szło — założyciele nie zrazili się jednak niepowodzeniem początkowem i dziś już zbierają owoce swej pracy.

Budowa nowych linii telefonicznych. »Centralny Związek galicyjskiego przemysłu iabrycznego« wniósł do Ministerstwa handlu ponowny memoriał, w którym domaga się budowy w r. 1907 już dawniej projektowanych a dotąd niewykonanych linii telefonicznych:

a) Wadowice-Biała, b) Lwów-Podwołoczyska, c) Kraków-Zakopane, d) Lwów-Czerniowce, e) Przemysł-Sanok-Rymanów-Krosno-Jasło-Gorlice-Nowy Sącz-Krynica f) Nowy Sącz-Stary Sącz-Jazowsko-Szczawnica, g) Stryj-Skołe-Demnia wyżna.

Lokalna sieć telefoniczna w Oświęcimiu wraz z gotowem już połączeniem do Nowego Bierunia w Prusiech otwartą będzie 1. grudnia br. zaś połączenie telefoniczne Oświęcim-Chrzanów Szczakowa-Jaworzno z połączeniem do Kattowitz dnia 1. stycznia 1907.

MLECZARNIA.

P

Pisma warszawskie, krakowskie i lwowskie.

Kawa soplicowska, (10 ct. szklanka z bułką) śniadania, obiady i kolacje (abonament od 12 złr. miesięcznie). — Codziennie kuchnia jarska i mięsna (potrawy wyłącznie na masle).

Marya Mroczkova, Lwów, ul. Mikołaja 3

Napoje bezalkoholowe — Ceres (wina owocowe).

Sprawy bieżące

Nowa kopalnia nafty.

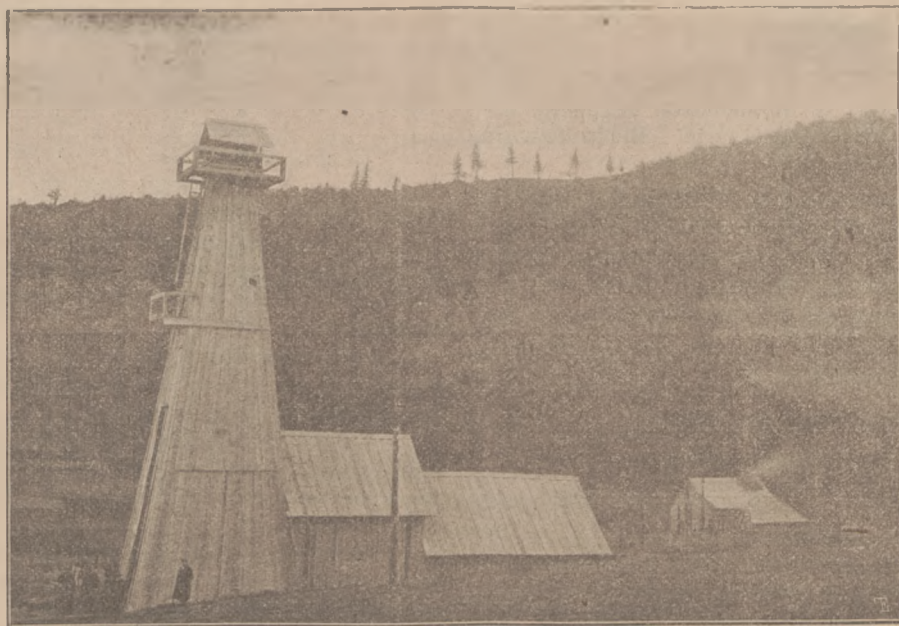
Wspominaliśmy przed kilku miesiącami o zawiązaniu się nowej Spółki naftowej „Rypne“ jako towa-

ści. Szyb założony jest dla wiercenia do 1000 metrów eksploatowany będzie jednak i pierwszy płytki poziom naftonośny — spodziewany na podstawie dawnych wierceń między 300 a 400 mtr. Spółka zamierza wiercić dwa szyby i rozpisuje subskrypcję na potrzebne jeszcze 70.000 koron. — Udziały wynoszą po 200 koron (wpisowe 10 koron).

Szyb Nr I. w Rypnem.

Widok od południa.

Widok od północy.

rzystwa zarobkowego z ograniczoną poręką. Oto obecnie Spółka ta po nabyciu terenów w Rypnem rozpoczęła już wiercenie.

W zeszłym tygodniu odbyło się uroczyste otwarcie pierwszego szybu „Roma“ przy udziale dyrekcyi i członków Rady nadzorczej jakoteż i zaproszonych go-

Jakkolwiek angażowanie się w nowym terenie jest pewnego rodzaju ryzykiem, to uwzględniając horyskopy na podstawie badań rzeczoznawców i praktycznych rezultatów z lat dawnych można twierdzić, iż przedsiębiorstwo to ma uzasadnione widoki powodzenia.

Podnieść tu należy cały plan eksploatacji terenów nabytych z minimalnem angażowaniem kapitału na niepewne ryzyko. — Szyb Nr. I. wiercony jest rażno naprzód w akordzie, przez przedsiębiorców Gilowski i S.p. Ryciny przedstawiają widok od strony południowej i północnej.

Opis terenów rypińskich sąsiadujących z „Niebyłowem“ przesyła Redakcja „Przemysłowca“ bezpłatnie (jakoteż i statut Spółki).

Bibliografia.

Stenografia polska podług systemu Wilhelma Stolzego, ułożona przez Jana Michała Gumińskiego., adwokata przysięgłego. Warszawa, nakład i własność autora. Skład główny w księgarni Jana Fiszera.

W ubogim piśmiennictwie szkolnem, a szczególnie w gałęzi szkół handlowych, każda nowa książka witana jest z uznaniem.

Stenografia Polska p. Jana Michała Gumińskiego nie należy do nowych książek, oczekiwała się bowiem obecnie drugiego wydania, lecz gdy autor książkę swą znacznie uzupełnił, podręcznik ten uważać można za nowy.

Autor wykłada stenografię od lat sześciu w szkołach, posiada więc przedmiot wybornie i książkę napisał z gruntowną znajomością rzeczy.

Wydanie nader staranne, uzupełnione na końcu szeregiem przykładów na tablicach litograficznych, znajduje szerokie rozpowszechnienie wśród uczącej się młodzieży.

Nadesłane.

Wydział powiatowy w Myślenicach rozpisuje niniejszem licytację na budowę drogi „Biała-Zawoja” przy Makowie długości 16 km.

Cena kosztorysowa wynosi 160.000 K. Reflektujący na to przedsiębiorstwo winni wnieść oferty pisemne przy dołączeniu 5% wadium najpóźniej do 28-go grudnia b. r. 12 godzina w południe.

Warunki licytacyjne plany i kostorys można przejrzeć w oddziale technicznym w godzinach urzędowych począwszy od 15-go grudnia b. r.

Z Wydziału Rady powiatowej

w Myślenicach 26. listopada 1906.

Sekretarz: *Klebert.* Prezes: *Stolaski.*

Konkurs Muzeum przemysłowego miejskiego we Lwowie na trzy projekty z zakresu sztuki stosowanej.

Zarząd Muzeum przemysłowego miejskiego we Lwowie ogłasza niniejszem konkurs na projekty:

1. Afiszu dla urządzanych przez Muzeum wystaw, wykładów i t. p.

2. Garnituru do pisanja na biurko, składającego się z kałamarza, przycisku na papiery i lichtarza.

3. Ram rzeźbionych z drzewa i złożonych do obrazu J. Matejki „Śluby Jana Kazimierza w katedrze lwowskiej.“

Warunki konkursu:

1. W konkursie niniejszym mogą brać udział tylko artyści polscy lub ruscy bez względu na miejsce zamieszkania.

2. Projekty mają być artystycznie samodzielne, w duchu nowoczesnym pod względem form i dekoracji, z wyjątkiem projektu 3. którego charakter stylowy określony jest poniżej.

3. Projekt afiszu wykonany ma być w wielkości naturalnej, a mianowicie w formacie o wysokości 100 cm., szerokości 76 cm. i zawierać ma, jako nagłówek, dostatecznie duży, czytelny i zgodny z charakterem motywu dekoracyjnego napis: Muzeum przemysłowe miejskie we Lwowie. Motyw dekoracyjny musi pozostawiać dość przestrzeni wolnej dla drukować się mającego tekstu ogłoszeń. Afisz ma być wykonany co najwięcej w trzech kolorach na białem tle, lub w dwu kolorach na tle barwnem.

Rysunek projektu na garnitur do pisanja ma być wykonany w wielkości naturalnej i zawierać wszystkie dla wykonawcy potrzebne przekroje i szczegóły. Garnitur ma być skomponowanym tak, aby dał się wykonać w odlewie mejalowym, jako wyrób masowy po cenie przystępnej.

Projekt na ramy do obrazu Matejki, którego wymiary wynoszą 5 m szerokości, a 3 m. 15 cm. wysokości, ma być wykonany w skali 1 : 10. Zarazem połączone być mają w skali 1 : 5 te szczegóły, których rysunek całości nie wydatniałby dość dokładnie. Styl ram odpowiadać ma stylowi malarskiemu obrazu. Pożądane jest umieszczenie emblematów miasta Lwowa.

4. Za prace odpowiadające wymaganiom konkursu przeznacza się nagrody następujące:

Za projekt afiszu:

pierwszą nagrodę w kwocie	150 K
drugą „ „	100 „

Za projekt garnituru do pisanja:

pierwszą nagrodę w kwocie	200 K
drugą „ „	120 „

Za projekt ram:

pierwszą nagrodę w kwocie	250 K
drugą „ „	150 „

5. Prace nagrodzone stają się własnością Muzeum do dowolnego jego użytku, również zastrzega się prawo pierwszeństwa co do zakupu projektów nie nagrodzonych.

Prace opatrzone mają być godłem w opieczetowanej zaś kopercie z tem samem godłem załączone ma być nazwisko i adres autora.

Termin nadsyłania projektów pod adresem: Muzeum przemysłowe miejskie we Lwowie oznacza się na dzień 31. stycznia 1907 roku, do godziny 12. w południe.

6. W ciągu miesiąca lutego 1907, projekty nadesłane zbada i oceni komisja obradująca pod przewodnictwem prezesa Muzeum w skład zaś jej wchodzi pao i e:

Gustaw Bisanz, Juliusz Beltowski, Dr. Władysław Łoziński, Wincenty Rawski, Władysław Rebczyński, Stanisław Rejchan, Wilhelm Sknurzył, Antoni Stefanowicz, Władysław Stroner.

Następnie wszystkie nadesłane prace wystawione będą w lokalu Muzeum.

Zarząd Muzeum przemysłowego miejskiego we Lwowie.

Pola Esperantisto

dwumiesięcznik po polsku i esperancku

zawiera:

ruch esperantystyczny w całym świecie,
bogata kronikę na ziemiach słowiańskich
dział literacki przy współudziale wybitnych
esperantystów zagranicznych.

Cena numeru 30 h. z przesyłką.

P Numer okazowy za nadesłaniem marki 5 h.

Główny skład wydawnictw Tow. „Esperanto“
KSIĘGARNIA ALTENBERGA — Lwów.

WYTWORNA ILUSTRACJA TYGODNIOWA - -

„ŚWIAT“

KILKADZIESIĄT ILUSTRACJI W KAŻDYM NU-
MERZE, KARTY ALBUMOWE, POWIEŚCI, NO-
WELE, ARTYKUŁY Z ŻYCIA I SZTUKI. KWAR-
TALNIE 6 K. KRAKÓW, ŻYBLIKIEWICZA 1.

P

Bardzo dobra

miejscowość do założenia
paru fabryk — 2 kilom. od
stacyi, blisko Lwowa—gdzie
znajduje się: alabaster biały,
badany we Wiedniu i na
miejscu, torf do opału, piasek,
głina, glina, farba, 2 łomy
kamienia — jeden w ogrom-
nych płytach — marmur
bardzo ładny, kamień naj-
pierwszy. Zgłoszenia: Lwów
Kopernika 43. — T. S. P

Po dłuższej i dokładnej

praktyce za granicą, powrócił
do Galicyi **monter motorów**
oberurseloskich stałych, prze-
wozowych, samojedznych na
benzynę, naftę, gaz ssący
i świetlny; ustawia motory
nowe (pod gwarancją fa-
bryczną) i używane. Usku-
tecznia na miejscu wypróbo-
wania i reperacye **wedle**
najnowszej konstrukcyi. —
Obejmuje międzyczasowe
kontrolę i instrukcyę. Udziela
informacyi w zamówieniu
i sprzedaży. Żądania wcze-
sne uprasza się nadsyłać
pod adresem: **Józef Horo-
dyski, monter, w Stryju.**

Impregnowane płótna nieprzemakalne

(wańtuchy -- Wasserdicht)

na płachty nieprzemakalne z uszyciem i okuciem
po 2 kor. za 1 m² poleca

I. galicyjska fabryka worków i płócien impregnowanych

P

Jan Bieniek w Podgórzu.

NAFTA

== Organ Krajowego Towarzystwa naftowego ==

wychodzi we Lwowie, dnia 8. i 22. każdego miesiąca.

pod redakcją dr. Stefana Bartoszewicza i prof. Rom. Zajączkiewicza.

Podaje wytyczny pogląd na całość przemysłu naftowego-
zamieszcza źródłowe i dokładne wiadomości o ruchu wiertni-
czym w Galicyi, podaje produkcję ropy z uwzględnieniem po-
szczególnych miejscowości i szybów, zawiera dalej obfit, dzia-
łystyczny, artykuły z zakresu techniki wiertniczej i rafine-
ryjnej, prace z dziedziny ustawodawstwa naftowego, wiado-
mości o stanie przemysłu naftowego w innych krajach i ob-
szerną kronikę.

P Prenumerata roczna wynosi 12 koron.

Redakcja i administr. we Lwowie ul. Słowackiego I. 3

Wiedeński Bank Związkowy

FILIA WE LWOWIE

Kapitał akcyjny:

kor. sto milionów.

Fundusze rezerwowe:

kor. dwadzieścia
osiem milionów.

L W Ó W

we własnym gmachu
przy ulicy

Jagiellońskiej I. 3.

Tel. nr. 57 Dyrekcya
Tel. nr 358 Kantor
wymiany

Zakład centralny:
WIEDEŃ.

FILE: Aussig n/L.
Bernu, Budapeszt, Czer-
niowce, Cieplice, Frie-
dek-Mistek Grac, Kon-
stantynopol, Proscie-
jów, W. Praga, Neu-
stadt i St. Polten. 12
kant. wym. i kas de-
pozyt. we Wiedniu.

Załatwia wszelkie interesa bankowe, oraz transakcyje w zakres kantorów
wymiany wchodzące a mianowicie:

Przyjmuje wkładki w rachunku czekowym i w rachunku bieżącym.

Przyjmuje wkładki na 36 proc. książeczki wkładowe. Oprocentowanie
rozpoczyna się z dniem następnym po złożeniu wkładki, a kończy
się podniem poprzedzającym podjęcie wkładki. Podatek rentowy
opłaca Bank z własnych funduszy.

Eskontuje weksle, otwiera kredyty i udziela zaliczki na podkład papierów
wartościowych.

Przeprowadza wszelkie obroty giełdowe na targach krajowych i zagran.
Kupuje i sprzedaje papiery wartościowe, waluty i przekazy na za-
graniczne miejsca.

Wydaje listy kredytowe na wszystkie kraje.

Wymienia kupony i wylosowane papiery wartościowe.

Inkasuje weksle we wszystkich miejscach krajowych i zagranicznych.

Przechowuje papiery wartościowe i zarządza nimi.

Ubezpiecza papiery wartościowe przed stratami z wylosowania.

Rewiduje bezpłatnie numera losów i innych papierów wartościowych,
podlegających losowaniu.

Najkorzystniejsze warunki. — Pilne czuwanie nad interesami klienteli.
Ułatwienia wszelkiego rodzaju, umożliwione doświadczeniem i rozgąszio-
nymi stosunkami w całym świecie kupieckim.

Zakład zastawniczy udziela zaliczek na kosztown. i papiery wartośc.

SPÓŁKA NAFTOWA „RYPNE“

Stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką dla eksploatacji terenów naftowych na których już nabyła prawa górnicze. — (W pierwszym rządzie Rypne, obok Niebyłowa.)

SKŁAD RADY ZAWIADOWCZEJ: **Załoziecki Roman**, prof. prezes. **Dr. Bartoszewicz Stef.**, sekr. kraj. Tow. naft. **Dr. Ungar Wiktor**, adwokat. **Dr. Bałaban Teodor**, lekarz, wiceprezes. **Dr. Diamand Bernard**, dyrektor rafinerii. **Podhorodecki Włodzimierz**, architekt. **Dr. Wittlin Bernard**, adwokat. **Inż. Wolski Wacław**, przemysłowiec.

SKŁAD KOMISYI REWIZYJNEJ: **Dr. Władysław Stesłowicz**, sekretarz lwowskiej Izby handlowo-przem. **Dr. S. Wassermann**, adwokat. **Alfred Głowiński**, właściciel dóbr.

SKŁAD DYREKCJI: **Dr. Edward Lilien**, adwokat Lwów. **Inż. Edmund Libański**. Lwów. **Arnold Horowitz**, przemysłowiec. Rypne.

Bliższych wyjaśnień udzielają i przyjmują zgłoszenia do udziału w Spółce:

CZŁONKOWIE DYREKCJI ORAZ ADMINISTRACJA „PRZEMYSŁOWCA“.

Wpisowe do Spółki wynosi 10 koron.

Udział jeden 200 „

EDMUND LIBAŃSKI

ZAPRZYSIĘŻONY INŻYNIER CYWILNY
Z UPOWAŻNIENIEM RZĄDOWEM

Lwów, ul. Supińskiego 6 A.

przeprowadza i wykonuje wszelkie roboty wchodzące w zakres
miernictwa, inżynierii budownictwa lądowego i wodnego a to:

1. Wszelkie, pomiary, plany dla podziału gruntów, lasów, parcelacji, komasacji, oraz sprawdzenia i regulacji granic.
2. Plany niwelacyjne i projekty regulacji rzek, potoków jakoteż osuszenia lub nawadniania gruntów, oraz projekty dla przemysłowego wyzyskania sił wodnych.
3. Trasowania i projekty dróg, mostów, oraz kolejek polnych, leśnych i gospodarczych.
4. Projekty budynków wiejskich i miejskich, oraz zakładów przemysłowych.
5. Zdjęcia i projekty dla regulacji i asanacji miast.
6. Wszelkie oszacowania, w powyższym zakresie.
7. Udziela porady w sprawach technicznych, inżynierskich, budowlanych i przemysłowych.
8. Udziela informacji w sprawach wynalazków i patentów.

Koszta czynności robót poruczonych normalne, według ustawowo obowiązujących taryf i odnośnych przepisów, lub też wedle umowy.

Artyst. zakład rytowniczy
E. TRZEMESKIEGO
we **LWOWIE**
ul. Czarnieckiego 7.
FOTODRUKI, KLISZE
CYKLOGRAFICZNE
I MIEDZIOTYPY
(AUTOTYPY)
do celów ilustrowania
DZIEŁ NAUKOWYCH
I POWIEŚCIOWYCH
KARTKI DO CENNIKÓW
PRZEMYSŁOWYCH
I HANDELNYCH
Założony 1868

Artyst. zakład rytowniczy
MAKSA GLASERMANA
Lwów, ul. Sykstuska 1. 17
wykonuje gustownie i tanio:

stampilie kauczukowe
i metalowe, tablice i na-
pisy z metalu lane i mo-
siężne grawirowane,
numeratory i stemple
datowe, marki pieczęt-
kowe, odznaki dla stra-
ży, obcęgi do plomb
i t. p.

Kosztorysy bezpłatnie.

P

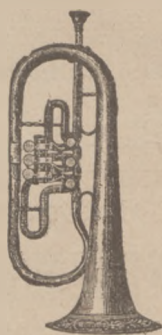
Polecamy
konwersję $4\frac{1}{2}\%$ pożyczki m. Lwowa
na
wolne od podatku
 4% obligacje Pożyczki m. Lwowa
pod warunkami ogłoszonymi w pro-
spekcie konwersyjnym, który przesy-
łamy na życzenie.

Sokal i Lilien
Dom bankowy i kantor wymiany.

Franciszek Niewczyk

Lwów, ul. Czarnieckiego 1. 10.

Pierwsza krajowa fabryka instrumentów
orkiestralnych, smyczkowych i dętych.

Wybór znakomitej dobroci
instrumentów smyczkowych
i dętych, wielki zapas cytr
koncertowych i akordowych,
Harmonik ręcznych i ust-
nych, Gitary, mandoliny
włoskie i francuskie, instru-
menta serbskie, prawdziwe
rosyjskie bafalajki na całe
orkiestry.

Przyjmuje wszelkie naprawy.

Cenniki na żądanie
franko i gratis.

Wielki dochód

uboczny może osiągnąć każdy,
kto się podejmie sprzedaży lub
zastępstwa moich patentowanych
artykułów. Zgłoszenia adresować
do firmy Jan Vapenka Praga
VIII—231.

P

**Przegląd -
Techniczny**

Tygodnik poświęcony sprawom techniki
i przemysłu.

Adres Redakcji i Administr.:
Warszawa. Włodzimirska 3

PRZEDPŁATA:

W Warszawie: rocznie 10 rub.,
półrocz. 5 rub., kwartalnie 2-50
rub.; z przesyłką rocz. 12—, pół-
rocz. 6—, kwart. 3— Numer
pojedynczy 30 kop.

CENA OGŁOSZEŃ:

Jednorazowo za całą stronę rb
13, za półstr. 8—, za ćwierć
str. 4—, za jedną ósmą 2-50,
za jedną szesnastą rub. 1-50.

Patenty

na wynalazki

wyjednywa

Kazimierz Ossowski

Biuro patentowe

Petersburg, Wozniesieńskijski pro-
spekt 3.

P

Goleszowska fabryka Najlepsze polecenia na żądanie do usług
cementu portlandzkiego
Goleszów

(stacja kolei, poczta i telegraf na miejscu).

Roczna produkcja 1.200.000 — 1.500.000 etn. metr. portland-cementu.

Zawsze jednolity — pierwszej jakości — najprzedniejszej mianości.

Przewyższa znacznie przepisy normowane przez Stow. austriackich inżynierów i architektów.

SPECYALNOŚĆ: cement do wyrobu posadzek i kamienia sztucznego
rur i dachówek cementowych.

Upraszamy uprzejmie o powoływanie się przy zamówieniach na ogłoszenia „Przemysłowca“.

Spółka kredytowa budowniczych

stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką
we Lwowie ul. Hetmańska 1. 12. p. 1.

Dostarcza swoim członkom wszelkich materiałów budowlanych wagonowo i w różnych ilościach jako to: Wapno, cegłę, cement, gips, wapno hydr., drzewo budulcowe, żelazo, blachę, piece karlowe, cegłę i glinę ogniotrwałą, płytki kamionkowe, cementowe wyroby, asfaltowe wyroby, kamień tarnopolski, trembowelski, polański i demiański, patent. drzwiczki kominowe i wentylacyjne, powielacze ciepła do pieców oszczędzające 50% paliwa, płyty słomiane i gipsowe, posadzki deszczukowe i ksyolitowe nieprzemakalne i t. d. Udziela kredytów na weksle, skrypta dłużne, hipoteki, cesye i t. d. składa za swych członków kaucye budowlane. Przyjmuje wkładki oszczędności na 4 1/2%.

Od udziałów płaci dywidendę; dotychczas płaciła zawsze 5%. Z czystych zysków tworzy fundusz zaopatrzenia dla wdów i sierót po członkach. Statuty, wszelkie ceny i wyjaśnienia udziela zawsze najchętniej

P

Zarząd.

Wodociągi

dla miast, gmin, folwarków, fabryk, ogrodów, gmachów publicznych, domów prywatnych itd.

Poszukiwanie i uchwycenie źródeł. — Ustawianie pomp.

Instalacje domowe z klozetami i łazienkami. Łaźnie, mechaniczne pralnie, suszarnie i t. d.

projektuje i wykonuje

Aleksander Wiktor Świetlik

we Lwowie, Szopena 6. Telefon Nr. 737.

P

Pierwsza

Krajowa Fabryka
wyrobów masarskich

A. Finkelsteina

we Lwowie

plac Gołuchowski 1. 2.
poleca swe znane wyroby
wędlin, salami i t. d.

Rządowo

uprawniona

Fabryka wód mineralnych

sztucznych i specjalnie leczniczych

pod firmą

K. Rząca i Chmurski

w Krakowie, ul. św. Gertrudy 4.

wyrabia pod kontrolą Komisji przemysłowej Tow. lek.
Krak. polecone przez toż Towarz.

Wody mineralne

odpowiadające składem chemicznym wodom: Bilińskiej, Gieshüblerskiej, Selterskiej, Vichy, Marienbadzkiej, Hamburg, Kissingen tudzież

specjalnie lecznicze

jak: litową, bromową, jodową, żelazistą, kwaśną, oraz wody lecznicze normalne z przepisu prof. Jaworskiego.

Sprzedaż cząstkowa w aptekach i drogueryach.

Cenniki na żądanie franco.

Główny skład

we Lwowie w aptecce J. Wiewiórskiego

P

ul. Halicka 5.

Pierwsza krajowa fabryka akumulatorów

SYSTEMU DR. Z. STANECKIEGO

P

Lwów, ul. Kopernika 1. 46.

PRAWO patentowe zastrzeżone we wszystkich krajach Europy i w Stanach Zjednoczonych Ameryki północnej.

PIERWSZORZĘDNE referencye oraz opinie największych powag naukowych i fachowych.

UZNANIE znakomych rezultatów osiągniętych praktycznie na olbrzymiej baterii funkcyjnej w Zakładach elektrycznych król. stoł. m. Lwowa.

Dostarcza wszelkiego rodzaju akumulatory od najdrobniejszych do celów prywatnych, medycznych, naukowych, rolniczych i przemysłowych, jako też największe baterie do oświetlania i przenoszenia siły. Akumulatory przenośne do automobilów, oświetlania wozów itp. Informacje, porady techniczne i kosztorysy bezpłatnie.

Nr. telefonu 157, 179. 14.

Zakład gazowy miejski

P2

we Lwowie — dostarcza

Maż pogazową (ter)

wypróbowany środek do ochrony drzewnych materiałów budowl. przeciw gniciu.

Podgórze-Bonarka

(pod Krakowem).

FABRYKA PORTLAND CEMENTU

Bernard Liban i Spka

P poleca swój produkt najprzedniejszej jakości.

Skład maszyn do szycia, rowerów, gramofonów oraz zegarków złotych, srebrnych i towarów jubilerskich. **Józef Becher w Stryju.**

Krajowy Związek Przemysłowy

AGENCYA HANDLOWA WYDZIAŁU KRAJOWEGO

we Lwowie, ulica Sykstuska l. 9.

Przyjmuje zastępstwa fabryk krajowych i utrzymuje agencję handlową. Pośredniczy w eksporcie wszystkich kraj. produktów.

UTRZYMUJE BAZARY KRAJOWE:

we Lwowie, ul. Akademicka — w Przemyślu, ul. Franciszkańska

które polecają

sukna, proma, drelichy, barekany, makaty, kilimy, wyroby koszykarskie, zabawki i wogóle wyroby krajowego przem. tak fabrycznego jak i domowego.

Informuje w kwestiach rodzimego wytwórstwa i handlu.

Architekci

J. SOSNOWSKI & A. ZACHARIEWICZ

krajowe przedsiębiorstwo
robót betonowo-żelaznych
konstrukcje ogniotrwałe,
żelazno-betonowe - - - -

(BÊTONS ARMÉS)

Systemu Hennebieque.

EXPOSITION UNIVERSELE 1900.

GRAND PRIX

Wystawa Jubileuszowa we

Lwowie 1902

zaszczytne uznanie.

STROPY, MOSTY, TUNE-
LE, FUNDAMENTA, KA-
NALIZACYE, ZBIORNIKI,
FABRYKI, MŁYNY, PILOTY
BETONOWE i t. p.

Wstępne projekta i przed-
miary bezpłatnie.

Lwów, ul. Na Błonie 3.

FILIA

Kraków, ul. Szpitalna 17.

Telefon 470.

JÓZEF GORECKI

Fabryka siatek, mebli, konstrukcyi żelaznych i wyrobów ornam. kutych
W KRAKOWIE,

ul. św. Wawrzyńca l. 26. — Telefon Nr. 277.

P Magazyn: ul. Starowiślna l. 44 (parter).

wykonuje wszelkie roboty or-
namentalne, kute, konstruk-
cyjne budowlane i plecionki
z drutu, **drutowe kraty do**
ogrodzenia ogrodów, lasów,
podworców, **z wierzynców**
itp. **siatki do przesywania**
piasku i ochronne do okien,
łożka żelazne zwykłe i an-
gielskie z materacami sprę-
żynowymi oraz wkłady sprę-
żynowe do łożek drewnia-
nych. — **Drut kołczasty**
i »Wzdętochrony« do rato-
wania kończyną wzdętego
bydła. — Ceny przystępne
kosztorysowe. — Termin
ściśle zachowany. — Cen-
niki na żądanie daro i opł.

Adres telegramów:

JÓZEF GORECKI - KRAKÓW.

Upraszamy uprzejmie o powoływanie się przy zamówieniach na ogłoszenia „Przemysłowca”.

WODOCIĄGI

dla miast, gmin, folwarków, fabryk, ogrodów, gmachów publicznych,
domów prywatnych i t. d.

Poszukiwanie i uchwycenie źródeł. Wiercenie studzien. Ustawianie pomp.
Instalacje domowe z klozetami, łazienkami t.d.

projektują i wykonują:

Inż. Leonard Nitsch i Ska, Kraków, ul. Kolejowa l. 18.

Najlepsze referencje z dotychczas wykonanych robót. — Kosztorysy bezpłatnie.

P

Centralne

Ogrzewanie

wszelkich systemów

I WENTYLACJE

Łaźnie, Mechaniczne pralnie, suszarnie i t. d.

Po tym
szyldzie
poznaje się
sklepy

w których
sprzedaje się
Singera
maszyny do
szycia

P

Singer Co. Tow. Akc. maszyny do szycia

Lwów, Plac Halicki. filia Grodecka 30.

Patenty

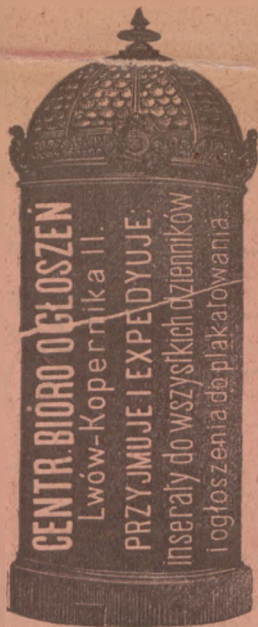
na WYNAŁAZKI WYJEDNYWA

inż. St. Dzbański

Wiedeń, Lindengasse Nr. 2.

Międzynarodowe biuro
patentowe.

P

P

MASARNIA

Franciszka Ichniowskiego

we Lwowie ul. Batorego 4.

poleca szynki uznane ogólnie za najlepsze w smaku
oraz wszelkie inne wędliny, niezrównanej dobroci
również wielki zapas smalcu i słoniny.

P

Karol Hornung

Lwów, Szpitalna 40.

Telefon nr. 353.

Parowa fabryka stolarska

wykonuje roboty budowlane, posadzkowe, urządzenia kościelne
i szkolne, tak w miejscu jak i na prowincję
po umiarkowanych cenach.